

MATERIALE OM

anarkismen

OKTOBER - HEFTENE 5

OSLO 1971

MATERIALE OM ANARKISMEN

OKTOBER - HEFTENE 5

Oslo 1971

1. utgave

Trykt i offset hos a/s Duplotrykk

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledning	s. 4
Hva er anarkisme?	s. 11
Anarkismen i Norge i dag.	s. 17
Drop-outs som revolusjonære stormtropper, eller skal arbeiderklassen lede kampen?	s. 21
Anarkistene undervurderer fiendens styrke.	s. 29
Slumstormerne. Idealistenes revolusjon, eller progressiv interessekamp?	s. 41
Syndikalismen — redsel for autoritet og byråkrati.	s. 45
Anarkismen serveres med glasur: Mystikk, hasj og Woodstock.	s. 53
Anarkistene og rød arbeiderfront 1. mai	s. 63
Da anarkistene falt arbeiderklassen i ryggen. Historiske eksempler.	s. 66
Bra å lese.	s. 72

INNLEDNING

Vi har i den siste tida sett spirer til en anarkistisk organisasjon i Norge. Utfra tidligere – og blodige – erfaringer for hva anarkistene historisk har betydd for arbeiderklassens kamp, mener vi det er en viktig oppgave å klargjøre forskjellen mellom anarkismen i ideologi og praksis og marxismen-leninismen. Dette heftet vil ta opp anarkismen i Norge i dag og stille disse to revolusjonære retningene opp mot hverandre.

Derfor blir det viktig å undersøke hvorfor anarkistene nå organiserer seg.

Det vil si at vi ikke går løs på anarkistenes ideer, men først tar opp ei analyse av det mulige *materielle grunnlaget for anarkismen* i Norge i dag.

Vi tar utgangspunkt i en artikkel av Lenin som ble skrevet på ei tid da framveksten av »venstre»-kommunisme og anarkisme ga opphav til svære motsigelser innenfor europeisk arbeiderbevegelse.

Selv om artikkelen ble skrevet i 1910, mener vi derfor at den er relevant for oss i dag.

Kort utgreiing om meningsdivergenser innenfor den europeiske arbeiderbevegelsen.

»De viktigste taktiske motsigelser innenfor arbeiderbevegelsen i Europa og Amerika er kampen mot to viktige retninger som avviker fra den dominerende teorien innenfor bevegelsen: marxismen. Disse to retningene er revisjonismen (opportunismen, reformismen) på den ene sida og anarkismen (anarkosyndikalisme, anarkososialisme) på den andre sida. Begge disse avvikene fra marxistenes teori og deres taktikk har vi sett i forskjellige former og forskjellige avskygninger i alle siviliserte land gjennom et halvt århundre i den organiserte arbeiderbevegelse.

Alene dette faktum viser at disse avvikene ikke kan forklares som tilfeldigheter, eller som feil gjort av individer eller mindre grupper og heller ikke p. g. a. innflytelsen fra nasjonale særegenheter eller tradisjoner osv. Det må være dyptliggende årsaker i det økonomiske systemet og i utviklingas karakter innenfor de kapitalistiske landene som kontinuerlig forårsaker oppkomsten av disse avvikene.

En av de viktigste årsaker som stadig utvikler taktiske motsigelser er selve veksten av arbeiderbevegelsen. Det er klart at opptaket av nye »rekrutter» i et økende antall, nærmere kontakt med nye grupper av det arbeidende folket uunngåelig vil føre til kamp om teori og taktikk, gjentakelse av gamle feil, tidvis tilbakegang til foreldede syn og metoder osv. . . .

Videre, utviklinga av kapitalismen varierer mellom forskjellige land og mellom forskjellige områder innenfor den nasjonale økonomien. Det er arbeiderklassen i de landene hvor storindustrien er mest utviklet som lettest og mest fullstendig tilegner seg marxismen. Der hvor den økonomiske utviklinga ikke er nådd så langt, oppstår det stadig folk som støtter arbeiderbevegelsen, men som bare tilegner seg *visse* aspekter av marxismen og individuelle paroler og krav. Dette er folk som ikke er i stand til å gjøre et avgjørende brudd med borgerskapets verdenssyn generelt – eller med det borgerlig-demokratiske livssyn spesielt.

Videre, en konstant årsak til meningsforskjellene er samfunnsutviklingas dialektiske natur – som utvikler seg med motsigelser og gjennom motsigelser: Kapitalismen er progressiv fordi den nedlegger de gamle produksjonsmetodene og utvikler nye produktivkrefter, – og samtidig vil den på et visst utviklingstrinn hemme veksten av produktivkreftene. Kapitalismen utvikler, organiserer og disiplinerer arbeiderne – og den ødelegger, undertrykker, leder til degenerasjon og fattigdom. Kapitalismen graver sin egen grav – samtidig som den skaper elementene til et nytt samfunn.

Det er bare marxismen, teorien om den dialektiske materialismen, som er i stand til å omfatte disse motsigelsene i den levende verden, i kapitalismens historie og i arbeiderklassens utvikling og dens organisering. Men massene lærer av livets erfaringer og ikke fra bøker, og derfor er det stadig individer og grupper som står fram med en ensidig teori, en ensidig taktikk, som framhever nå det ene, så det andre trekket ved kapitalismen, nå den ene, så den andre »lære».

Borgerlige ideologer, liberalister og demokrater, uten forstand for marxismen og uten forstand for den moderne arbeiderbevegelsen, hopper stadig fra den ene ekstreme tåpelighet til den andre. Både anarkismen og reformismen må betraktes som et direkte produkt av innflytelsen fra dette borgerlige verdenssynet. . . .

Revisjonistene anser f.eks. reformer som ei delvis realisering av sosialismen. Anarkistene forkaster »arbeid i det små», især å utnytte parlamentarisk arbeid. I praksis er denne taktikken ikke annet enn å vente på »de store dager» samtidig som den gjør det umulig å bygge opp de

kreftene som skal skape disse store begivenheter. Begge disse retninger hindrer det som nå er mest påtvingende og viktig — nemlig å forene arbeiderne i store, kraftige og skikkelig fungerende organisasjoner, — organisasjoner som kan arbeide effektivt under *alle* forhold, som er gjennomsyret av klassekampens ånd, som har en klar målsetting og som er velskolerte i det marxistiske verdenssyn. . . .

Borgerskapet går fra den ene metode til den andre — ikke p.g.a. tilfældigheter — men p.g.a. den fundamentale motsigelsen de sjøl står oppe i: Et kapitalistisk samfunn kan ikke utvikle seg uten et veletablert representativt system, uten at folket har visse politiske rettigheter. Disse kravene om et visst minimum av kultur er en betingelse for den kapitalistiske produksjonsmåten med høyt utviklet teknikk, fleksibilitet, mobilitet osv. Og konsekvensene av dette er svingninger i borgerskapets taktikk fra militant undertrykkelse til »liberalistiske» parioder.

Da den militante undertrykkingas metode var den framherskende i Tyskland, så man veksten av anarkismen i arbeiderbevegelsen som et ensidig ekko av denne taktikken fra borgerskapets side. Når »innrømmelsesens politikk» ble framtrædende i 1890 førte denne forandringa til et nøyaktig like ensidig ekko av borgerlig reformisme, opportunisme i arbeiderbevegelsen.

Og endelig, en svært viktig årsak til motsigelser innenfor arbeiderbevegelsen finner vi i endringene i den herskende klasses taktikk generelt og i borgerskapets taktikk i særdeleshet. Hvis borgerskapets taktikk alltid var ens, ville arbeiderklassen raskt lære å svare med en taktikk som alltid var ens. Men det er et faktum at i ethvert land rår borgerskapet over to forskjellige systemer for undertrykking, to metoder for forsvar av sine interesser og for opprettholdelse av si egen makt. Til tider følger disse metodene hverandre atskilt, til tider er de satt sammen i forskjellige kombinasjoner. Den første av disse metodene er den militante undertrykkelse — ingen innrømmelser til arbeiderbevegelsen, uforsonlig fornektning av alle reformer. . . . Den andre metoden er »liberalismen», skrittvis utvikling av politiske rettigheter, av reformer, innrømmelser osv.

Alle disse årsakene forårsaker taktiske motsigelser innenfor arbeiderbevegelsen og blant proletariatets rekker. Men det er ikke og kan aldri være en kinesisk mur mellom arbeiderklassen og gruppene av småborgerskapet som den kommer i kontakt med — inkludert bøndene. Det er klart at tilsiget av individer, grupper av småborgerskapet til arbeiderklassen må føre til taktiske motsigelser. Arbeiderklassens erfaringer fra forskjellige land setter oss i stand til å forstå den marxistiske taktikk; de hjelper de

ynge land til å avsløre klasseinnholdet i avvika fra marxismen og gjør det lettere for dem å bekjempe disse avvikene på vellykket vis.» (Lenin, desember 1910).

Grunnlaget for anarkismens oppkomst i Norge finner vi i utviklinga av kapitalismen her i landet, vi finner den i proletariseringa av småborgerlige grupper og vi finner anarkismens grunnlag i utviklinga av kamplinja blant arbeidsfolk i Norge. *La oss se på situasjonen:*

Norge er i dag et land hvor norske og utenlandske *monopoler* fullstendig dominerer det økonomiske liv. Monopolene dannes ved at konserner og selskaper sluttet sammen til store enheter. Et. eks. på dette er Borregaard som alt i 1962 besto av hele 35 selskaper. Disse monopolene kontrolleres som oftest er sterke bank- og finansgrupper. Den norske Creditbank, Christiania Bank & Kreditkasse og Bergens Privatbank er eksempler på de største norske finansgruppene. *Utenlandsk monopolkapital* spiller også en viktig rolle. Dels er de med på å kontrollere norske monopoler, og dels har de egne foretak eller datterbedrifter med monopolstilling.

Monopolkapitalens dominerende rolle i Norge illustreres ved at 4 % av bedriftene alt i 1953 eide 60 % av all kapital. De daglige meldingene om bedriftssammenslutninger og samarbeidsavtaler skulle vise at monopoliseringa i dag er enda mer framskreden.

Årsaken til den stadig sterkere monopoliseringa ligger i kapitalens krav om og behov for *maksimal profitt*. I seg selv kan ikke monopoliseringa skape noen ekstraprofitt. All profitt skapes av arbeidskrafta i produksjonen. Hvis monopolene skal oppnå større profitt, er det derfor bl.a. nødvendig å utkonkurrere de mindre bedriftene.

Videre er det nødvendig for monopolkapitalen å utvide markedene sine for å sikre avsetning av produktene. *EEC* må ses i lys av dette. EEC betyr nedrivning av alle markedsgrenser i Vest-Europa. Dermed muliggjøres ytterligere monopolisering ved at produksjonen baseres på monopoler som spenner over alle land i EEC.

Hvilke konsekvenser har monopoliseringa hatt for folket?

I lengre tid har det funnet sted såkalt *»strukturrasjonalisering»*. Det betyr at en mindre del av befolkningen skal være sysselsatt i *»ulønnsomme»* næringer som jordbruk og fiske. Folk skal flyttes fra landsbygda inn til handel og industri i pressområdene. Her får de gjerne valget mellom enormt dyre boliger eller lang vei til arbeidsplassen. Dessuten skal *»ulønnsom»* industri nedlegges. Det betyr at staten stimulerer til danning av monopoler som skal utkonkurrere de mindre bedriftene. Derfor har ikke folk utover landet sikre arbeidsplasser.

Videre opplever vi ei stadig sterkere *rasjonalisering* på arbeidsplassene. Arbeidspresset økes forat kapitalistene skal tjene mer. Dette skjer ved gjennomføring av tidsstudier, ved at arbeiderne får flere maskiner å passe, ved nye og »fiffige» akkord/lønnssystemer. Dette harde arbeidspresset har igjen gitt seg utslag i stigende antall arbeidsulykker og yrkesskader.

Også innen *utdanningssektoren* merkes rasjonaliseringa. Den »reform-virksomhet» som drives her, har ført til at lærere, studenter og elever må slite stadig hardere. Samtidig skal utdanninga i stigende grad tilpasses monopol-kapitalens behov. Eksempler på dette er vektalls-ordninger og Ottosen-komiteens innstillinger for universitetet — og normerte prøver og Gjeldsvik-komiteens innstilling når det gjelder skolene.

Enda et angrep på våre levevilkår er at *skattebyrdene økes*. Gjennomføringa av momsen var et ledd i å redusere skattebyrdene for næringslivet. Seinere er det blitt fulgt opp ved restriksjoner i selskapsbeskatninga og aksjebeskatninga. Og de fleste av oss merker økt folketrygdavgift og km-avgift.

Det siste året har det klareste angrepet vært den voldsomme prisstigningen. Særlig har vi merket det på boliger og matvarer: Selv uten at momsen er regnet med, steg konsumprisindeksen med 7,5 %. Dette førte til direkte reallønnsenkning for mange grupper — i alle fall for siste del av 1970. For 1971 er utsiktene enda dårligere.

»Der det er undertrykkelse er det også motstand»

Mao Tsetung.

60-åra synes å markere et vendepunkt når det gjelder folkets kamp mot undertrykking og forverra kår. Dette ser en klart når det gjelder *kampen mot imperialismen*.

I 1960 ble FNL dannet i Sør-Vietnam og nå er USA på retrett i landet. Noe seinere ble det organisert sterke frigjøringsfronter også i Laos og Kambodsja. I Midt-Østen oppsto en sterk geriljabevegelse som kjemper for det palestinske folkets rettigheter. *Også her i Norge er kamplinja i framgang*. Det har vokst fram en sterk motstand mot USA-imperialistenes herjinger i Sørøst-Asia og dette har gitt seg utslag i store demonstrasjoner over hele landet. Etterhvert har det blitt dannet anti-kapitalistiske interesseorganisasjoner på skoler og universitet som har samlet det store flertallet av elever og studenter bak seg harde og vellykte kamper — 12. mars-demonstrasjonen i år, Stortingsaksjone og kampen mot de normerte prøvene.

I slutten av 60-åra vokste også den revolusjonære bevegelsen fram, og bruddet med venstre-reformistene (SF/NKP) har vist seg å bety ei klar styrking av kampen mot monopolkapitalen.

Og kamplinja styrkes og befestes ytterligere. Streikene på Norgas, Sauda, Oslo Sporveier, Horten og Husnes – husleiestreiker og kampen for bedre kår i militærleirene kan ikke lenger neglisjeres. Høydepunktet ble foreløpig nådd 1. mai –71 hvor 15–16 000 deltok i Rød Arbeiderfronts arrangementer rundt om i landet – og i folketøget mot EEC som samlet 9000 i Oslos gater.

Vi ser altså at småborgerlige grupper som bønder og fiskere og håndverkere proletariseres og trekkes inn i kampen mot undertrykkinga. Samtidig trekkes studenter og intellektuelle ut av sin tidligere isolasjon og inn i kampen som arbeiderklassens allierte. Vi har altså i Norge i dag grobunn for utvikling av forskjellige borgerlige og småborgerlige avvik fra arbeiderklassens kamplinje. *Men har vi grobunn for anarkisme?*

La oss se på det som Lenin stiller opp som en viktig betingelse for at anarkismen skal vokse fram – nemlig at undertrykkelsen av folket blir mer militant, at klassemotsetningene skjerpes.

I den siste tida har vi sett at borgerskapet bruker maktapparatet sitt mot folket mer intensivt enn før. F. eks. settes det inn politi med køller mot streikevakter og demonstrasjoner; sikkerhetspolitiets registrering av progressive blir mer omfattende. NATO's unntakslover blir vedtatt over hodet på folket, og det holdes militærøvelser mot progressive arbeidere, SUF(m-l) og FNL-gruppene. LO's forsøk på å tvangsorganisere arbeiderne og pampenes angrep på Streikestøtte-komiteen er eksempler på samme tendenser. Metodene for undertrykking blir stadig hardere.

Dette er også en viktig faktor som gjør at »desperate» revolusjonære ideer i form av anarkisme har lett for å blomstre opp.

Vi marxist-leninister ser på de ærlige anarkistene som venner av folket. (Endel anarkistledere er et klart unntak fra dette, noe vi skal ta grundig opp seinere i heftet.) Det betyr at vi kan og vil utvikle en aksjonsenhet med dem på viktige konkrete saker – f. eks. boligdyrtidsaksjoner og demonstrasjoner. Men vi mener at anarkistene har en strategi som klart svekker folkets kamp om den får folk med seg.

Derfor skal vi først kort presentere anarkismen historisk og slik den framtrer i Norge i dag. Deretter tar vi opp viktige punkter hvor vi retter kritikk mot anarkistene:

- at de på grunn av en manglende klasseanalyse ikke ser at arbeiderklassen må lede kampen for revolusjonen,
- at de på grunn av manglende analyse av statens klassekarakter under- vurderer fiendens styrke. Derfor ender de opp i »parallell-organisering» og ei idealistisk tro på »demokratiske øyer» i klassesamfunnet.

– at de i sin redsel for autoritet går imot nødvendigheten av et revolusjonært parti og derfor ender opp i økonomistisk kamp. I praksis slår dette ut i anti-kommunistisk hets hos ei rekke av anarkistene, noe vi tar opp i de to siste kapitlene i heftet.

Og endelig: Vi kritiserer anarkistene for deres individualisme, dvs. at de tar utgangspunkt i individets frigjøring og ikke i samfunnsklassenes kamp. Derfor ser vi at anarkistenes »revolusjon» knyttes sammen med narkotikabruk og Woodstock-»opprør».

HVA ER ANARKISME

Hva sier anarkistene selv? En artikkel fra det viktigste organet deres, Gateavisa (nr. 5, 1971):

VIVIL FORTELLE DEG OM ANARKISMEN.

Vi vil fortelle deg om den, fordi vi mener du bør vite noe om den. Det de fleste vet om anarkismen er bare det våre motstandere sier om oss, som er basert på legn og fordommer.

Anarkismen er lagens lære av åndsnobber og "professorer", den er sprunget ut fra folket, og kan bare få kraft til å leve videre i og gjennom folket. Siden så mange lyver om anarkismen bør vi kanskje først si hva den ikke er. Den er ikke bomben og kaos, tvær og mørk, eller antisosial, krig og tilbakevending til barbariske tilstander. Det er fiendene våre som sprer slike rykter, og vi har mektige fiender: Ministre, kapitalister, byråkrater og presider hater og frykter anarkismen fordi anarkistene vil at folket skal ta fra dem makten og eiendommene de har tilranet seg, og selv styre bedriftene, organisasjonene og hele samfunnet.

MAKTEN SKAL LIGGE I HENDENE PÅ ARBEIDERNE!
Staten og monopolkapitalen vil alle krefter prøve å få folk til å tro at dette er umulig, men praktiske erfaringer har vist at anarkistene har rett når de tror at folket kan styre seg selv. Anarkistene ønsker ikke å lede og herske, heller ikke i den forestående kampen for et fritt samfunn, og her skiller vi oss fra alle andre sosialister. Vi vil delta i kampen, ja ofre oss for den, men vi ønsker ingen makt - historien har tydelig nok vist at makt korrumperer både de som hersker og de som beherskes. Vi bekjemper derfor den skjebnesvangre troen på nødvendigheten av en sentral ledelse, en tro som mæter oss alle steder idag og som er en av årsakene til at folketsetter århundres kamp ikke har greidd å nå fram til et fritt klasseless samfunn. Tvert om er folkets største seire, revolusjonene i Russland og Spania blitt smidt til de bitreste nederlag angsene noengang har lidt.

Hva vil så vi anarkister gjøre i den situasjonen vi befinner oss i? Vi vil kjempe med alle midler mot alle former for undertrykkning, tvang, dirigering og autoritet som idag på så mange måter mæter menneskene i deres daglige liv - enten den mæter oss gjennom presset på arbeidsplassen og skolen, eller den i "fritiden" sniker seg inn på folk gjennom TV og aviser, og mer direkte mæter oss gjennom politikkens og politiets. Opprøret idag må bli revolusjon i morgen. Folkets vold er ikke annet enn svaret på

maktthavernes vold, og behøver ikke bety blod og brann - det valget ligger hos maktthaverne, ikke hos folket.

Anarkismen er den beste og mest menneskelige sosiale teori folket har arbeidet seg fram til, men også en av de mest baktaltede og forhatte. Arbeidermassene har i allertid aldri hatet den, tvert imot. Historien at alltid når massene har gjort opprør mot undertrykkelse og fornedring har de spontant grepet til de anarkistiske metoder, og utkjempet kampen i pakt med anarkismens organisatoriske og økonomiske metoder; arbeidernes og småbrukernes, fiskernes, studentenes og andre grupper i folket har selv overtatt produksjonen og forbruket gjennom sine egne fagforbund og den frie kommunen.

Skal folket lykkes med å slå tilbake angrepene på dets vitale interesser må vi velge de riktige midlene i kampen - vi må ikke gå til autoritære "frelser" som bare vil gjøre vondt verre, arbeidermassene må finne sine egne midler og sin egen måte å kjempe på, de må sikre seg retten til, for fremtiden, selv å ha verdensretten over all eiendom og alle organisasjoner.

Vil det arbeidende folket, trues idag mere enn noensinne.

Livet blir til tross for det tekniske nivået industrien ligger på stadig mere usikkert. Vi utbyttes og utnyttes, naturen omkring oss forgiftes av røyk og avfall, trafikkdansen rammer tusener hvert år, krig truer, nød lurar bakom den skinnende velferdsmaskinen, makten konsentreres i byrder og styrer, ikke bare i storming, eller i bankene og selskapene, men den flyttes også stadig lenger vekk fra oss, til helt ukontrollerbare komitter og generalstabler i EEC og NATO. Dette månstret er heller ikke noe sørgelig for Vest-Europa, de såkalte kommunistiske lands politiske systemer ligner etter hvert de kapitalistiske systemer til forveksling. Den eneste muligheten til å snu utviklingen synes derfor å ligge i å gå den anarkistiske veien til et bedre samfunn, gjennom spontant, direkte aksjon og selvorganisering på gruppeplan. Anarkismen er forståelsen av at frihet og ansvar er ett og det samme, og at menneskene bare kan utfolde sin aksepterte, sitt initiativ og sin kapasitet når de er AN-ARCHOS, uten hersker.

*****
***** eller et stemil fra Føderasjonen av nye
***** Anarkistisk Ungdom (Kristiansund), *****

Hva mener marxist-leninistene? I en artikkel om anarkismen som ikke ble fullført sier Lenin:

Teser om anarkismen

»1) Anarkismen har i løpet av de 35 til 40 åra den har eksistert ikke frambrakt noe annet enn generelle plattheter om utbyttinga. Disse frasene har vært gangbar mynt i mer enn 2000 år. Det som mangler er:

- a) en forståelse av årsakene til utbytting
- b) en forståelse av samfunnets utvikling som leder til sosialismen,
- c) en forståelse for klassekampen som den skapende kraft i virkelig-gjøringa av sosialismen.

2) »Manglende forståelse for årsakene til utbytting»: Privateiendommen som er grunnlaget for vareøkonomien. Sosial eiendom når det gjelder produksjonsmidlene. I anarkismen – intet om alt dette.

ANARKISMEN ER BORGERLIG INDIVIDUALISME PÅ VRANGEN. INDIVIDUALISMEN SOM BASIS FOR HELE DET ANARKISTISKE VERDENSBILDE.

Forsvar for småeiendom og småøkonomi på landet.

Fornektning av autoritetens samlende og organiserende makt.

3) »Manglende forståelse for samfunnets utvikling»: Den rollen som storproduksjonen spiller for utviklinga av kapitalismen fram mot sosialismen.

Anarkismen er et produkt av desperasjon – psykologien til den rotløse, intellektuelle eller landstrykeren – og ikke til proletaren.

4) »Svikt i forståelsen av proletariatets klassekamp»: Absurd fornektning av politikk i et borgerlig samfunn. Manglende evne til å forstå den rolle organiserings og oppdragelsen av arbeiderne spiller.

Universalløsninger som består av ensidige, usammenhengende midler.

5) Hva har anarkismen – som en gang var dominerende i romanske land – bidratt med i nyere europeisk historie?

- ingen doktrine, revolusjonær lære eller teori.
- oppsplitting av arbeiderbevegelsen.
- fullstendig fiasko i eksperimentene til den revolusjonære bevegelsen.
- underkastelse av arbeiderklassen for borgerlig politikk under dekke av å fornekte politikk.»

(LENIN)

Videre, *Stalin* som var en framstående kritiker av venstre kommunisme og anarkisme:

»Vi hører ikke til de mennesker, som når de hører ordet 'anarkisme' blir nevnt, vender seg bort i forakt, vifter med handa og sier: 'Det er da også noe å befatte seg med, — det er ikke umaken verd å snakke om det engang!' Vi mener at en slik billig 'kritikk' er både uverdig og nytteløs . . .

Noen mener at anarkismen og marxismen har de samme prinsipper, — at det bare er taktiske meningsdivergenser mellom dem, slik at det etter deres mening er helt umulig å stille disse to strømningene opp mot hverandre. Men dette er en stor villfarelse. Saken er at marxismen og anarkismen bygger på to helt forskjellige prinsipper trass i at begge opptrer under klassekampens fane:

Grunnsteinen i anarkismen er *det enkelte individ* hvis frigjøring — etter dens mening — er hovedforutsetningen for frigjøringa av massen, kollektivet. Ifølge anarkismen er en frigjøring av massen umulig så lenge enkeltindividet ikke er frigjort. Derav følger dens parole: »Alt for enkeltindividet!»

Grunnsteinen i marxismen derimot er *massen* hvis frigjøring — etter dens mening — er hovedforutsetninga for frigjøring av den enkelte. Det vil si at ifølge marxismen er en frigjøring av individet umulig så lenge massen ikke er frigjort. Derav følger dens parole: »Alt for massene!»

Det er klart at vi her har å gjøre med to prinsipper som gjensidig benekter hverandre — og ikke bare med en taktisk meningsforskjell.»

(Stalin: Fra »Anarkisme eller sosialisme«.)

Dette skrev Lenin og Stalin for over 60 år siden. Da var marxistene i Russland fremdeles svake og anarkistene spilte en viss rolle. Stridsspørsmålene var i første rekke:

- anarkistene neglisjerer arbeiderklassens styrke når de hevder at småborgerskapet og bøndene må være drivkrafta i kampen for revolusjonen.
- anarkistene neglisjerer storborgerskapets styrke når de går imot danninga av et revolusjonært arbeiderparti.

Vi skal i det følgende vise at Lenins og Stalins analyse av anarkismen er riktig og viktig for oss i Norge i dag. Men først skal vi ta opp en kort, historisk presentasjon av forskjellige retninger innenfor anarkismen.

Anarkismen er, etter den romantiske sosialisten Proudhon (som Marx har kritisert i boka »Filosofiens elendighet«), en lære som går inn for en samfunnsordning med den størst mulige individuelle frihet, uten noen former for autoritet. Tankegangen har eksistert til alle tider, men det er først i de

kapitalistiske samfunnene at anarkismen har blitt en *politisk* linje med praktiske konsekvenser. Slik som anarkismen er blitt framstilt av de største teoretikerne (Proudhon, Stirner, Bakunin og Kropotkin) er den utopisk både i teori og praksis: Anarkismen søker etter det fullkomne samfunn med utgangspunkt i et abstrakt prinsipp: Individualismen. Derfor uttrykker anarkismen i praksis langt mer småborgernes radikalisme (jfr. Dagbladet) enn proletarietets klassekamp.

Anarkismen har allikevel øvd endel innflytelse på utviklinga av klassekampen, særlig i Frankrike og Italia. I denne sammenheng var anarkismen en protest fra arbeiderklassens side mot sosialdemokratiets klassesamarbeid. Denne protesten kom først til kraftig og organisert uttrykk da anarkismen ble påvirket av

Den revolusjonære syndikalismen.

Syndikalismen oppsto i Frankrike på slutten av 1800-tallet og spredde seg til de fleste land – særlig Italia og Spania. Det er typisk for syndikalismen at den setter fagbevegelsen som det helt avgjørende våpen i arbeiderklassens kamp. Syndikalistene vil styrte kapitalismen gjennom generalstreiken. Deres taktikk er »direkte aksjoner» og streiker som – ifølge dem – skal virke som »handlingens propaganda». Derfor forkaster syndikalistene alt som heter forhandlinger og streikestøttarbeid (slik som vi f. eks. drev det under Kiruna- og Saudastreiken), fordi begge disse tingene vil »hemme arbeidernes kampkraft».

På grunn av at syndikalistene går imot bygginga av et revolusjonært parti, må de (slik all praksis har vist) ende opp i økonomisme og reformisme. Det kanskje klareste og nærmeste eksempel er Sverige hvor det fremdeles eksisterer en syndikalistisk fagforening: Denne uttaler at »i fagforenings-spørsmål er det ingen forskjeller eller uenighet mellom oss og sosialdemokratene». Et annet vitnesbyrd om syndikalismens klasseinnhold er syndikalistenes konsekvente anti-militarisme. I stedet for å arbeide for revolusjonen innenfor forsvaret – slik marxist-leninistene i dag gjør i Norge – står syndikalistene for en pasifisme som i argumentasjon er til forveksling lik borgernes.

ANARKOSYNDIKALISMEN er ei videreføring av syndikalismen på den måten at den stiller opp anarkiet som sitt endelige mål og syndikalismen er bare et middel for å nå dette målet: »Anarkiet har et videre mål enn bare en klasses interesser – det måler menneskehetens fullstendige økonomiske, politiske og moralske frigjøring.» (Malatesta). Men anarko-syndikalistene er like ivrige som syndikalistene i å bekjempe bygginga av det revolusjonære partiet. Når anarko-syndikalismen har vært den retningen som har spilt størst

rolle i *praksis* innenfor anarkismen, så er det alltid i form av kamp mot kommunistene. Et eksempel er den spanske borgerkrigen 1936–39 (se heftet, se også Oktoberhefte nr. 1).

I den seinere tida har den dukket opp igjen i Frankrike i form av »gauchismen». Gauchistene kaller seg venstre-revolusjonære og »situasjonistiske», men er ikke annet enn anarko-syndikalister ikledd moderne form. Gauchismen sprang ut av mai-opprøret i 1968 og har etter det utviklet en nær allianse med de franske trotskistene. Disse siste er klare eksponenter for *krisemaksimering*. Det vil si at anarkosyndikalismen i Frankrike viser sitt klare reaksjonære klasseinnhold når de står for linja: Jo verre folket blir undertrykt, desto mer spontan og revolusjonær vil massekampen bli. Når vi ser disse ideene dukke fram i Gateavisa til anarkistene i Norge, minner vi om at i innhold og praksis er ikke gauchistenes og trotskistenes vei noe annet enn det gamle kristne idealet om at mennesket skal bli opphøyet gjennom lidelse og undertrykking.

Siden de norske anarkistene nå starter studier i anarkistisk teori, og siden de i Gateavisa pynter opp skriftene sine med sitater fra anarkistiske teoretikere, skal vi kort presentere de »fire store» av dem:

MAX STIRNER. Anarkistene regner ham som en av sine viktigste forløpere. Stirner levde i Tyskland på første halvdel av 1800-tallet og var i sine 50 år en idealistisk individualist. Stirner hadde ingen politisk tilknytning; han vokste opp under trykket fra det tyske føydalveldet, og hans viktigste betydning var å kritisere dette samfunnets institusjoner fordi disse var bygd på sosiale, moralske og religiøse autoriteter. Vi tar ham med for å vise at den »moderne» anarkismen springer ut av det liberale borgerskapets radikalisme. Resultatet blir altså *individual-anarkismen*.

PROUDHON. Fransk »sosialistisk» forfatter samtidig med Stirner. Hans økonomiske og politiske oppfatninger var lite annet enn reaksjonen fra det franske småborgerskapet mot den framvoksende industrikapitalismen. En av bøkene hans heter: »Hva er eiendom?» Svaret er: Eiendom er tyveri! Proudhons reaksjonære innstilling vises klart ved at han gikk inn for monarkiet – d.v.s. forsøkte å drive utviklingas hjul tilbake til føydalismen, i stedet for å støtte det borgerlige demokratiet som på den tida var ei progressiv kraft. Den seinere syndikalismen og anarko-syndikalismen har nær tilknytning til Proudhons ideer.

KROPOTKIN. Russisk vitenskapmann og revolusjonær og elev av Proudhon og Bakunin. Av de »fire store» var han kanskje den bitreste fiende av all autoritet og en romanstisk forkynner av arbeidernes evne til økonomisk og

politisk sjølstyle. Han forsøkte å realisere disse ideene i små kollektiver av håndverkere i Sveits, men kom aldri særlig lenger i sin praksis. Anarko-syndikalist av første klasse. Døde først i 1921.

BAKUNIN (1814-76). Russisk godseiersønn og anarkist. Aktiv deltaker i alle revolusjonære bevegelser i Europa fra 1848–70! Kan utvilsomt karakteriseres som en av de største splittelsesmakere historia har sett. Når hans talent for organisering etter kampens behov var under lavmålet (slik skal det vel være for en anarkist) kunne ikke resultatet bli annet enn en imponerende rekke av «revolusjonære» papirorganisasjoner — hvor Bakunin overalt satt i ledelsen. Vi nevner bl.a. «Ligaen for fred og frihet» og «Verdens revolusjonære allianse». Bakunin fortjener avgjort anerkjennelse for sin kampglød og handlevilje, men ingen av hans opprørsaksjoner har etterlatt seg varige spor eller erfaringer for arbeiderklassen. Bakunin forklarer oss at det er opportunisme å delta i den politiske dagskampen. Den eneste seriøse oppgaven for en revolusjonær er å spre propaganda for revolusjonen.

Bakunin savnet enhver klasseanalyse og hadde ingen forståelse for arbeiderklassens ledende rolle i revolusjonen. Han mente faktisk at Marx overdrev proletariats betydning! Bakunin hevdet at drivkrafta i revolusjonen var filleproletariatet, og derfor er det Bakunin som Gateavisa bruker når de skal forklare sitt opprør mot alle autoriteter: Revolusjonen skal nemlig komme *helt* nedenfra og opp.

Bakunin var reindyrket individualist. Når han i et brev til Marx slikker ham oppetter ryggen og kaller seg for Marx' tilhenger, var det bare fordi han tre uker seinere skulle få sin egen «Alliansen for det sosiale demokrati» inn i den 1. Internasjonale for å bruke den som en trojansk hest til også å kunne splitte innenfor denne kommunistiske organisasjonen. Til slutt et sitat som viser individualismen hos «marxisten» Bakunin. Sitatet er hentet fra ei bok som er skrevet av en desperat anarkist, Nechayev, som Bakunin samarbeidet med; muligens har Bakunin selv vært med på å skrive boka. Anarkistene har gjort sitt beste for å skyve skylda for denne «revolusjonære» propagandaen vekk fra Bakunin, men ingen kan bortforklare at boka ble gitt ut med Bakunins fulle støtte. Vi siterer:

»Vi anerkjenner ingen annen aktivitet enn den absolutte tilintetgjøring, men vi innrømmer at denne aktiviteten vil ta forskjellige former — gift, kniv, rep etc. Den revolusjonære har bare ett mål: Ødeleggelse. Han må stille opp en liste over de forskjellige som er dømt til døden og eksekvere straffen i overensstemmelse med personenes betydning.»

ANARKISMEN I NORGE I DAG

Norske anarkister hadde påsken 1971 *»konferanse»* i Bergen hvor den grunnleggende *»analysen»* av det norske klassesamfunnet ble utformet, hvor *»strategien»* ble utviklet. Deltakerne uttaler:

»Det tradisjonelle samfunnet har bygd hele sin eksistens opp på et forhold mellom herskere og beherskede, et statlig prinsipp, — eller som Bjørneboe sier: Et formynderprinsipp. Men vi tror at den eneste måten å komme ut av de krisene som er skapt i det nåværende samfunnet, er nettopp ved at dette prinsippet blir *satt til side* (vår uth. Red.), og at man bygger all sin virksomhet på et samarbeid på gjensidig, likeverdig basis mellom alle mennesker. Derfor vil våre grupper være bygd opp uten ledere, førere eller formenn, men bare på et gjensidig samarbeid, fordi vi tror at ved å prøve å praktisere et slikt prinsipp vil det bli lettere for andre å gjennomføre tilsvarende prinsipper seinere på andre steder i samfunnet.

Spørsmål: Dette er altså anarkisme?

Svar: Det kan man trygt si, eller man kan kalle det frihetlig sosialisme». (Gateavisa 4/71)

Norske anarkister utgir ei avis — Gateavisa — med stoff om alt fra makrobiotisk mat til dypsindige, anti-kommunistiske artikler om syndikalismen. Avisa trykkes i ca. 5000 eksemplarer og gis ut ca. hver måned. Avisa skriver om seg selv: *»Et senter for all motkulturell virksomhet. Den er åpen for alt som tjener arbeidet for en ny verden.»*

Norske anarkister er organisert i grupper rundt om i flere av landets byer. En av dem — *»Føderasjonen av Anarkistisk Ungdom»* i Kristiansund uttaler:

»FAU vil ikke imitere borgerskapet og strebe etter å etablere et politisk parti eller en ny stat på ruinene av den gamle. Stat og parti er redskaper for byråkratiets klasseherredømme som har gjort marxismen til sin førende ideologi . . .

De såkalt *»revolusjonære»* marxist-leninister lar på hyklersk vis partidiktaturet bli et mål i seg selv — mens det påståtte *»egentlige mål»*, det klasseløse samfunn, anarkiet, forblir en uvirkelig visjon som likt en vakker kappe draperes rundt partidiktaturets usle gjerninger.» (Prinsippprogram for FAU)

Norske anarkister har organisert seg i ei »Frihetlig skolegruppe» (i Oslo og Mo i Rana) for å »kjempe» fram en skole som

»burde skape menneske som kunne leve for seg selv, realisere sine lengsler gjennom skapende utfoldelse i gjensidige likeverdige forhold med andre mennesker». (Gateavisa 2/71)

Norske anarkister er tilsluttet *internasjonale »underground»-organisasjoner* slik at det på lettere vis kan få enda flere artikler om »motkultur» og makrobiotisk sjeleføde. Og de drar på konferanser til Danmark for å utveksle erfaringer med anti-autoritære folkevenner fra andre land — f. eks. om effekten av »molotov-coctails» under Verdensbank-demonstrasjonene i København siste år.

Norske anarkister har sin *egen bokhandel* hvor de anbefaler bøker med spissfindig hets mot det russiske bolsjevikpartiet og forherligelse av de spanske anarkistenes kamp mot Stalin. Hvor en likeså anbefales bøker om indisk mystikk, astrologi og teosofi, science-fiction og ikke-vold. Vi bringer sluttordet fra en av de mest leste (»Den senile kommunismen» av Cohn-Benditt):

»Ta egg og gå til handling. Si nei til alt. Gå så ut på gaten, riv ned alle plakatenes så du endelig kan finne igjen mai-dagenes politiske uttrykk (Mai-opprøret 1968 i Frankrike. Red.). Så kan du simpelthen bli på gaten og betrakte de trøtte fjesene omkring deg. Så gå til handling, finn et nytt forhold til din venninne, elsk på en annen måte, si nei til familien. Ikke for de andre, men med de andre.

Det er for deg selv at du lager revolusjon, her og nå.»

Norske anarkister mener at det er »all-right» å røyke hasj og bruke *narkotika*. 1.mai ville de gå i Rød Arbeiderfronts demonstrasjon med hasj-symboler på de svarte fanene. 3.000 på popfestivalen 2.mai ble oppfordret til »bare å blåse — for dette er en folkefest».

Norske anarkister skriver oppildnet forsvar for *syndikalismen* og »folkets selvorganisering». Samtidig går de *imot enhver parlamentarisk praksis*. Og de hevder at vi ikke har noen former for demokratiske rettigheter eller friheter i Norge.

Norske anarkister er samtidig *for parlamentarisk arbeid* gjennom kommune-styrene: I Oslo arbeider anarkistene sammen med forvirrede borgere fra Bygdøy for å få representasjon på en »Natur- og Miljøvernliste» med paroler som »Kamp mot EEC!» »Kamp mot SUF(m-l) og for demokratiet!» »Kamp for rein luft og natur!» »Kamp mot kjønnsdiskriminering!»

Norske anarkister er imot enhver form for autoritet. Det følgende er et foreløpig utkast til grunnlag for en landsomfattende anarkistisk organisasjon:

»Organisering av anarkister og andre frihetlige sosialister i en landsomfattende føderasjon vil være et eksperiment som gir oss muligheten for å sette endel av våre verdier ut i praksis. Hovedprinsippene må være desentralisering av makta, og en permanent utviklingsprosess. Her må vi dra nytte, ikke bare av våre egne erfaringer, men også av de historiske erfaringene til den bevegelsen vi er en del av.

Desentralisering av makt betyr at enkeltmedlemmene står helt fritt både praktisk og idemessig, i den grad det ikke bryter med solidariteten og de gjensidige indre relasjonene. Den enkelte kan ikke pålegges oppgaver som ikke er i samsvar med hans el. hennes ønsker eller vilje. Heller ikke kan en gruppe dirigeres av noe laverestående organ (kongress-utvalg, konferanse e. l. til å foreta seg noe som helst, innad eller utad, som strir mot gruppens egne ønsker. I saker som angår den enkelte er hans (hennes) selvbestemmelsesrett uinnskrenket. Dette er føderasjonsprinsippet. Intet tilfeldig flertall kan avgjøre noe på vegne av alle.» (Gateavisa 3/71)

STALIN: VI HØRER IKKE TIL DE MENNESKER SOM TRØSTER SEG MED AT ANARKISTENE »IKKE HAR MASSER OG DERFOR IKKE ER SÅ FARLIGE». DET SOM SAKEN GJELDER ER IKKE HVEM SOM I DAG HAR DEN STØRSTE ELLER MINSTE »MASSE» BAK SEG, – DEN GJELDER LÆRENS INNHOLD: HVIS ANARKISTENES LÆRE UTTRYKKER SANNHETEN, SÅ SIER DET SEG SELV AT DEN NØDVENDIGVIS KOMMER TIL Å BANE SEG VEI OG SAMLE MASSER OM SEG. MEN ER DEN DERIMOT UHOLDBAR OG BYGD PÅ FALSK GRUNN, DA VIL DEN IKKE HOLDE SEG LENGE OG VIL BLI HENGENDE I LUFTEN.

MEN ANARKISMENS UHOLDBARHET MÅ BEVISES! (Fra »Anarkisme eller sosialisme».)

Derfor skal vi ta opp til kritikk og diskusjon endel av de elementene i den norske anarkismen. Gjennom dette vil vi marxist-leninistenes syn på spørsmålene, — det vil si vise at uenig- kan kokes ned til taktiske meningsforskjeller. Trass i enighet på viktige spørsmål er vår analyse, strategi og målsetting for den revolusjonære kampen i Norge fundamentalt forskjellig fra anarkistenes.

De foregående sidene viser at anarkismen er ei merkelig suppe sammensatt av ei rekke ikke-sammenhengende elementer og delt opp i forskjellige retninger. Men det finnes endel viktige fellestrekk som viser oss hva anarkismen egentlig er, dens klasseinnhold, og som samtidig viser hvor utilstrekkelig den er.

Vi skal ta opp tre sentrale punkter i anarkismen, (de vil bli behandlet i dette heftet i samme rekkefølge):

I) Med utgangspunkt i Lenins tredje tese om anarkismen: Anarkistene mangler ei analyse av klassekreftene og statens klassekarakter i Norge. Dette fører til at de fornekker arbeiderklassens ledende rolle i kampen for sosialismen. Det fører til at hippier og »drop outs» (folk som »melder seg ut av samfunnet») blir drivkreftene i den anarkistiske revolusjonen.

II) Med utgangspunkt i Lenins fjerde tese om anarkismen: Den manglende analysen av klassekreftene gjør at anarkistene ikke forstår at organisert kamp og et revolusjonært parti er absolutt nødvendig om vi skal bygge et sosialistisk Norge. Anarkistenes overdrevne tro på folkets selvorganisering ender opp i syndikalisme. Derfor skal vi ta opp anarkistenes »strategi» for kampen: »Parallellorganisering».

III) Med utgangspunkt i Stalins kritikk av anarkismen: Anarkistenes parole om »individenes frigjøring» vil i siste instans bare tjene storborgerskapet i Norge. Denne individualismen er det som gjør at anarkismen i dag serveres med en glasur av narkotika, Woodstock og mystikk.

»DROP OUTS» SOM REVOLUSJONENS STORMTROPPER ELLER SKAL ARBEIDERKLASSEN LEDE KAMPEN FOR REVOLUSJONEN?

Den store anarkist Bakunin:

»Det er i filleproletariatet (filleproletariatet er den del av arbeiderklassen som ikke livnærer seg ved arbeid i produksjonen, men lever som landstrykere, boms eller hippier) og bare i filleproletariatet – og *ikke* i arbeiderklassens borgerliggjorte lag – at man finner ånden og kraften til den framtidige sosiale revolusjon».

Gateavisa (1. mai-nummeret) om den »borgerliggjorte arbeiderklassen»:

»Med framvoksten av anarkisme som en ny politisk retning i Norge, er det oppstått et behov for klargjøring når det gjelder revolusjonær strategi for å kunne virkeliggjøre den anarkistiske drømmen om et fritt samfunn. Hensikten med denne artikkelen er ikke å definere en slik strategi, men snarere ta opp til diskusjon »parallellorganisering» som grunnlag for kampen.

Parallellorganisering» er et begrep som har grodd fram av den »nye kulturen» til hip-revolusjonen. I sin enkleste utgave består denne kulturen av en hellig blanding av rock, drugs og sex. På et mer avansert nivå kan man finne elementer av østerlandsk mystikk, astrologi, primitiv kristendom og en vag form for marxisme. Dens apell er så og si helt avgrenset til ungdommen i de rike kapitalistiske samfunnene, og endatil her til en svært spesiell gruppe ungdom. Hensikten med den er å skape en fullstendig ny livsstil til det individ som står i en direkte opposisjon til det som blir ansett som gagnlig, respektabelt og korrekt av den borgerlige ideologien.

I *sin aktuelle form* oppsto den nye kulturen gjennom erfaringene til The New Left og Black Liberation-bevegelsen i USA i 60-åra. Det må understrekes at den ble født av særegne amerikanske forhold. Sitt organisatoriske uttrykk har den fått i Youth International Party (yippiene).»

Vi skal seinere ta opp en av yippie-bevegelsens ideologer, Ginsberg, og hans revolusjonering av menneskesjelen. Gateavisa tar opp en annen av ideologene, Hayden, og fortsetter:

»Gjennom direkte aksjoner mot systemet skal man skape 'frigjorte' soner der den nye livsstilen blir foredlet og utbredt, der nye kunnskaper og ferdigheter kan tilegnes, der man kan skape et nytt frihetlig utdannings-system og der det kan utvikles nye sosiale forhold . . . Hayden hevder at disse frigjorte sonene vil bli angrepet av maktstrukturen og måtte forsvares. Det må komme til en konstant konfrontasjon med borgerskapets institusjoner, og de frie sonene må bli sentra hvorfra det kan leveres angrep og mot-offensiver mot systemet.»

»Den harde kjerne i disse områdene», skriver Hayden, »er filleborgerskapet, folk som har forkastet the american way of life.» Det som Hayden ikke sier er at i beste fall vil arbeiderklassen forholde seg nøytral i dette konfrontasjons-stadiet. Men det som er mer sannsynlig er at arbeiderne vil gå til høyre og bli den sterkeste støtten for en fullstendig fascistisk struktur.

Slik er teorien om parallellorganisering i amerikansk kontekst. Spørsmålet er hvordan denne teorien passer overens med norske forhold. Vi har ikke noen innfødt NY KULTUR. Det finnes ikke noe stort filleborgerskap av »drop outs» som kan utforme brennpunktene av kollektiver selv om slike skulle være ønskerdige. Den aller største hindringen er at Norge på ingen måte befinner seg i en sosial krisesituasjon. Liberalisme og sosialdemokrati kan fortsatt holde fram.» (Vi ber folk merke seg de to siste setningene. Dette er ikke annet enn det trotskistene i dag står for i Frankrike: Krisemaksimering! I dag kan vi i det borgerlige demokratiet i Norge se stadig flere trekk av en gryende fascisme. Å ønske seg en krisesituasjon i Norge betyr ikke annet enn å ønske seg fascisme – for at klassekampen skal skjerpes!)

Anarkistene er ikke uenige med oss når vi definerer målet for den revolusjonære kampen:

»I den høyere fasen av det kommunistiske samfunnet når individenes underordning under arbeidsdelingen er forsvunnet og dermed også motsigelsen mellom åndelig og kroppslig arbeid er opphevet, når arbeidet ikke bare er et middel for å opprettholde livet, men selve det viktigste livsbehovet, når produktivkreftene vokser parallelt med individenes allsidige utvikling og de felles samfunnsmessige rikdommene flyter mer rikelig – først da kan man overskride den trange horisonten for borgerlig rett og skrive på sine faner: Av enhver etter evne – til enhver etter behov.» (Marx, Kapitalen III)

Vi er heller ikke uenige med anarkistene i at det er et mål for kampen at staten ikke lenger finnes – fordi klasser ikke lenger finnes. Men vi må ha en

strategi for å nå måla; utviklingen drives framover av kampen mellom klasser i samfunnet. Da er det ikke lenger et spørsmål om å registrere utbyttinga av sin egen kropp for så å hyle opp om undertrykking og politistat – for så å bli revolusjonær under parolen: »Det er for deg sjøl du lager revolusjon, her og nå.»

Uten en analyse av klassekreftene i Norge *må* en ende opp i det som er oppskriften til »The Weathermen» på hvordan det »nye samfunnet» skal bygges i USA: »Overklassen driver banker, banker er jævlige, vi satser på bombeattentater i banker.» Eller de danske anarkistene i sin iver etter å lage »mai-revolt» ut av Verdensbank-demonstrasjonen: »Borgerskapet undertrykker folket. Borgerskapet driver forretninger. Vi knuser forretningsvinduer og raserer forretninger.»

Uten klasseanalyse kan ingen revolusjonær strategi stakes opp. Uten en strategi for kampen vil den ende i kontra-revolusjon. Så alvorlig er dette spørsmålet.

»Derfor må vi stille oss spørsmålet: Hvem er våre venner og hvem er våre fiender? Dette spørsmålet har primær betydning i revolusjonen. Den viktigste grunnen til at alle tidligere revolusjonære kamper i Kina bare har ført til ubetydelige resultater, er at de revolusjonære ikke har evnet å fylke om seg sine virkelige venner til slag mot sine virkelige fiender . . . For å kunne skille de sanne venner fra de virkelige fiender må vi analysere de allmenne drag i klassenes økonomiske stilling i det kinesiske samfunn, og deres holdning til revolusjonen.» (Mao Tsetung: »En analyse av klassene i det kinesiske samfunn», mars 1926).

Har anarkistene på noe punkt en klar nok analyse? Gateavisa skriver om »Skolevesen og skolesituasjon:

Skolens funksjon er å formidle visse kunnskaper og å skape en bestemt mennesketype som skal passe inn i det samfunnssystem vi har. Kunnskapene og undervisningsformene er intimt forbundet med den karakter vårt samfunn har. Vår sentralistiske samfunnsstruktur bygger på at det store flertall skal overgi sin makt til en liten gruppe som så skal ta alle avgjørelser 'på vegne av folket'. Denne strukturen finner vi også innen skolen. Det norske skolevesen er hypersentralisert. Avgjørelsene taes i Kirke- og undervisningsdepartementet og lærerne og skolelederne, følgelig også elevene, er bundet av de retningslinjer og regler som KUD setter opp. . . . Disse retningslinjene og reglene fastsetter også skolesystemets generelle ramme: Det er allerede noen som har bestemt hva *vi* skal få ut av skolen.» (Gateavisa 3/71)

Marxist-leninister vil spørre: Hvem tjener på en slik skole? Hvorfor er Norsk Arbeidsgiverforening så begeistret for den harde rasjonaliseringa i skolen? Kirke- og undervisningsdepartementet fastsetter regler, men har staten som

helhet noen klassekarakter? Er det slik at staten er en forvalter, administrator og tjener for det norske storborgerskapet? Hvis det er slik at elevene i skolen undertrykkes av monopolkapitalens interesser — er det da andre og likestilte grupper i samfunnet de kan alliere seg med i kampen for bedre kår? Hvordan må da kampen mot rasjonalisering i skolen føres?

Når slike spørsmål ikke stilles og besvares, da må parolen for den anarkistiske revolusjonen bli: *»Fullstendig fornektning og total kamp mot borgerskapet på alle fronter her og nå — sett i gang og lag revolusjon!«*

Og da er det klart at man i filleproletariatet finner «ånden og kraften til den framtidige sosiale revolusjon». Da er det klart at hippier og «drop outs» hører med til den revolusjonære elite. Ved at du nekter å arbeide øker du ikke kapitalistenes profitter — du er revolusjonær!

»Arbeiderklassen vil gå mot høyre og bli den sterkeste støtten for en fullstendig fascistisk struktur . . . Liberalisme og sosialdemokrati vil holde fram».

Arbeiderklassen er borgerlig, derfor må hippier være revolusjonens storm-tropper!

Slik lyder budskapet når en ikke ser at hovedmotsigelsen i Norge og alle andre kapitalistiske land går mellom arbeiderklassen og resten av det arbeidende folket på den ene siden og monopolkapitalen og dens lakeier på den andre siden.

Slik lyder budskapet fra folk som ikke ser hva streikekampene på Sporveien, Norgas, Sauda og Horten betyr, folk som ikke bryr seg om å analysere hva arbeidsfolks motstand mot EEC betyr, folk som i sin revolusjonsromantikk «overser» den økende splittelsen innenfor sosialdemokratiet og Aspengren/Brattelis begynnende isolasjon.

Og slik lyder budskapet fra folk som ikke kan se ut over dagen i morgen — som ikke kan se at *for eksempel* krisa i den amerikanske økonomien er et uttrykk for at klassekampen skjerpes og at den *stadig vil skjerpes ytterligere*.

Denne manglende klasseanalysen gir seg klart uttrykk i motsigelsen mellom anarkister og kommunister når det gjelder synet på staten. Er staten symbolet på makt og terror, noe ondt i seg selv som alltid og fra alle kanter må bekjempes?

Eller er staten et redskap for den norske monopolkapitalen — en tjener for DnC, Borregaard og Hydro når de raserer småindustrien og nå vil inn i EEC? I så fall bestemmes statens karakter av hvilken klasse som har makta i samfunnet. I så fall må vi gjennom revolusjonen bygge arbeiderklassens demokratiske diktatur — *nettopp for å tjene det arbeidende folkets interesser*.

Føderasjonen av Anarkistisk Ungdom skriver i prinsippprogrammet:

»Statens organisatoriske prinsipp gjennomsyrrer hele samfunnet og alle autoritære organisasjoner (fra LIBERTAS til SUF(m-l)) og skaper overalt de skiller som er forutsetningen for eksistensen av klasser og kaster. Enhver samfunnsomveltning som ikke er anarkistisk i sin karakter blir derfor ikke en frigjøring, men et skifte av herrer, fordi den ikke forandrer klassesamfunnets innerste vesen, men bare de *formelle* eiendoms- og maktforhold.»

Derfor er anarkistenes parole:

»Proletariatets demokratiske diktatur er partiets diktatur over massene.»

Om nettopp dette skrev Mao Tsetung i 1949, etter gjennomføringen av den kinesiske revolusjonen:

Om folkets demokratiske diktatur

»'Dere er for diktaturet.' Mine kjære herrer, dere har rett, det er nettopp det vi er. All erfaring som det kinesiske folket har gjort i løpet av flere tiår har lært oss å gjennomføre folkets demokratiske diktatur, det vil si å frata de reaksjonære retten til å tale, å la folket alene beholde den retten.

Hvem er folket? I den nåværende situasjonen i Kina består folket av arbeiderklassen, bøndene, småborgerne i byene og det nasjonale borgerskapet. Disse klassene, ledet av arbeiderklassen og det kommunistiske partiet, arbeider enhetlig for å bygge sin egen stat og velge sin egen regjering. De gjennomfører sitt diktatur over de imperialistiske håndlangerne, undertrykker dem, tillater dem bare å oppføre seg skikkelig og ikke å gå til motstand i ord eller handling. Om de viser seg å være uregjerlige, vil de umiddelbart bli stanset og straffet. Demokratiet utvikles blant folket som har retten til talefrihet, møtefrihet, organisasjonsfrihet osv. Det er bare folket som har stemmerett — ikke de reaksjonære. Det er kombinasjon av disse to sider — demokrati for folket og diktatur over de reaksjonære som er folkets demokratiske diktatur.

Hvorfor må tingene gjøres på dette viset? Det er klart for enhver. Om så ikke skjedde, ville revolusjonen mislykkes, folket ville lide, landet ville blitt erobret.

'Vil dere ikke avskaffe statsmakten?' Jo, det vil vi, men ikke umiddelbart. Vi kan ikke gjøre det ennå. Hvorfor? På grunn av at imperialismen fortsatt eksisterer, fordi reaksjonen her i landet fortsatt eksisterer, fordi det fremdeles eksisterer klasser i landet. Oppgaven vår nå er å styrke folkets statsapparat — særlig folkearmeen, folkets politi og folkedomstolene — for å konsolidere det nasjonale forsvaret og beskytte folkets interesser. Under denne forutsetning kan Kina — under arbeider-

klassens og det kommunistiske partiets ledelse — gjennomgå en jevn utvikling fra et bondeland til et industriland, fra et nydemokratisk til et sosialistisk og kommunistisk samfunn, avskaffe klassene og virkeliggjøre den store harmonien. Statsapparatet er et redskap for en klasses undertrykkelse av en annen klasse. Den er et redskap for undertrykkelse av antagonistiske klasser; den innebærer vold og ikke 'velvilje'.

'Dere er ikke velvillige'. Helt riktig. Vi gjennomfører absolutt ikke en velvillig politikk overfor de reaksjonære og reaksjonære klassers virksomhet. Vår velvillige politikk praktiseres bare innenfor folkets rekke. Folkets stat beskytter folket. Det er bare når folket har en slik stat at det over hele landet kan fostre og omforme seg gjennom demokratiske metoder — og gjennom deltakelse av hver og en bli kvitt nasjonal og internasjonal reaksjonær påvirkning, frigjøre seg fra dårlige vaner og ideer som ble gitt dem i det gamle samfunnet, sørge for at det ikke ledes på villspor av de reaksjonære og fortsette marsjen mot et sosialistisk og kommunistisk samfunn.

Her er vår metode demokratisk, metoden med å overtale, uten tvang. Om noen i folket bryter loven, skal også han straffes, fengsles eller til og med dømmes til døden. Men dette er et spørsmål om noen få individuelle tilfeller og er av prinsipp forskjellig fra det diktaturet som utøves over de reaksjonære som klasse . . .

En tilsvarende omforming av folk fra de reaksjonære klassene kan bare gjøres av en stat som representerer folkets demokratiske diktatur under kommunistpartiets ledelse. Når den er gjennomført kommer Kinas største utbytterklasser, godseierne og monopolkapitalistene, til å være helt eliminerte. Men det nasjonale borgerskapet gjenstår. Vi kan allerede nå gjennomføre atskillig passende oppfostringsarbeid blant mange i denne klassen. Når tiden er inne for å realisere sosialismen, det vil si nasjonalisere de private bedriftene, skal vi føre arbeidet for å fostre og omforme dem ennå et skritt videre. Folket har et sterkt statsapparat i sine hender — man trenger ikke å frykte en revolte fra det nasjonale borgerskapets side . . .

Chu Hsi, en av Shungdynastiets filosofer, skrev mange bøker og kom med mange uttalelser som er glemt nå, men en av dem lever ennå i folks hukommelse: »Du skal behandle en mann slik som han behandler deg.» Og det er nettopp det vi gjør; vi behandler imperialistene og deres håndlangere slik de behandler oss. Mere er det ikke å si om den saken.

Revolusjonært diktatur og kontra-revolusjonært diktatur er i sitt vesen motsetninger, men det første lærte man av det siste. Det er svært viktig å lære på denne måten. Hvis det revolusjonære folket ikke behersker denne metoden for undertrykking av de reaksjonære klassene, blir det ute av stand til å opprettholde sin egen statsmakt, nasjonal og internasjonal

reaksjon kommer til å styrte den og gjenopprette sin makt i Kina, og det revolusjonære folket vil rammes av en katastrofe.

Folkets demokratiske diktatur er basert på forbundet mellom arbeiderklassen, bøndene og småborgerskapet i byene – i hovedsak på forbundet mellom arbeiderklassen og bøndene for disse to klassene utgjør 80–90 % av Kinas befolkning. Disse to klassene er hovedkreftene i slaget mot imperialismen og Kuomintang-reaksjonen. Overgangen fra det nye demokratiet til sosialismen er også i hovedsak basert på foreningen av disse to klassene.

Men folkets demokratiske diktatur trenger arbeiderklassens ledelse. For det er arbeiderklassen som er den mest forutseende, mest uselviske og i alle henseende den mest revolusjonære klassen. Hele revolusjonens historie viser at revolusjonen mislykkes uten arbeiderklassens ledelse og at den seirer når den ledes av arbeiderklassen. I imperialismens tidsalder kan ikke noen annen klasse lede en virkelig revolusjon fram til seier i noe land. Dette vises klart av det faktum at alle de revolusjoner som ble ledet av Kinas småborgerskap og nasjonale borgerskap ble mislykket. Det nasjonale borgerskapet har stor betydning i den nåværende situasjonen . . . men det kan ikke lede revolusjonen og bør ikke ha hovedrollen i statsmakta. Årsaken er at dets sosiale og økonomiske situasjon bestemmer dets svakheter. Det mangler tilstrekkelig forutseelse og mot, og mange av dets medlemmer er redde for massene.

Sun Yat-sen sa man skulle 'vekke folkets masser' og 'støtte bøndene og arbeiderne'. Men hvem skal 'vekke' dem og 'støtte' dem? Sun Yat-sen tenkte på småborgerskapet og det nasjonale borgerskapet. Men det er et faktum at de verken kan gjøre det ene eller det andre. Hvorfor ble 40 års revolusjon under Sun Yat-sen mislykket? På grunn av at småborgerskapet og det nasjonale borgerskapet ikke kan lede noen virkelig revolusjon til seier i den imperialistiske tidsalder.

Våre 28 år har vært helt annerledes. Vi har gjort mange verdifulle erfaringer. Et veldisiplinert parti som er bevæpnet med marxismen-leninismens teori, som anvender metoden med selvkritikk og er forbundet med folkets masser; en arme som ledes av dette partiet; en enhetsfront av alle revolusjonære klasser og grupper som ledes av dette partiet – dette er de tre viktigste våpen som satte oss i stand til å beseire fienden. De skiller oss fra våre forgjengere. Men støttet på disse våpen har vi vunnet en grunnleggende seier. Vi har bekjempet opportunistiske avvik i partiet – såvel til høyre som til «venstre». Hver gang vi gjorde feil angående disse tre ting så fikk revolusjonen tilbakeslag. Vi har lært av våre feil og tilbakeslag, har blitt klokere. Det er vanskelig for et politisk parti eller et menneske å

unngå feil, men vi bør gjøre så få som mulig. Og har vi gjort feil så bør vi rette dem, og jo snarere og grundigere vi gjør det, desto bedre er det.

For å oppsummere våre erfaringer og konsentrere dem i ett eneste punkt: Folkets demokratiske diktatur under ledelse av arbeiderklassen (gjennom det kommunistiske partiet) og basert på foreningen av arbeidere og bønder. Dette diktaturet må stå sammen med de internasjonale revolusjonære kreftene så enig som *en* mann.

Dette er vår grunnsetning, vår viktigste erfaring, vårt hovedprogram.» (Mao Tsetung).

Og vi spør anarkistene: Er det ikke slik at revolusjonen har seiret i Kina – eller har det kinesiske folket bare »skiftet herskere»?

ANARKISTENE UNDERVURDERER FIENDENS STYRKE

Vi trenger et revolusjonært parti

»Parallellorganisering» – forsøk på en definisjon:

Yippie-ideologen Tom Hayden i tidsskriftet Ramparts: Ved å angripe svake punkter i det kapitalistiske systemet skal man skape »frigjorte soner der den nye livsstilen blir foredlet og utbredt . . . der det kan utvikles nye sosiale forhold.»

Eller Halfdan Wik i Gateavisa 3/71: Bønder og fiskere skal »kløre seg fast på landsbygda», skape sine egne selvstyrte produksjonsenheter og bygge folkestyrt småindustri. »Vi prøver å opprettholde alternative strukturer som kan erstatte det kapitalistiske utbyttingssystemet, i form av kollektiver, arbeidsentra osv.»

Gjennom å etablere »demokratiske øyer» i samfunnet hvor folk lever i frihet, uten undertrykking av monopolkapitalen eller statsmakta, skal den revolusjonære bevisstheten hos det norske folket utvikles. Gjennom aksjoner av ymse slag skal så disse »øyene» utvides slik at det kapitalistiske »formynderprinsippet» og utbyttersystemet endelig »kan settes til side».

Men samtidig skriver anarkistene om revolusjonen:

EN REVOLUSJON ER IKKE NOE
SKUESPILL DET ER INGEN
TILSKUERE ALLE ER
DELTAKERE ENTEN
DE VEIT DET
ELLER IKKE

LUMBUS FREE PRESS-UPS

Og det er sant — i klassesamfunnet Norge vil enhver politisk handling enten styrke storborgerskapets makt, eller den vil tjene den revolusjonære kampen. Den tredje veien finnes ikke. Derfor er diskusjonen og kritikken av »parallellorganisering» og »demokratiske øyer» en diskusjon om metodene og strategien for å knuse monopolkapitalens makt i Norge.

Om dette spørsmålet skriver Stalin (»Anarkisme eller sosialisme«):

Hvordan må proletariatet handle, hvilken vei må det slå inn på for bevisst å virkeliggjøre sitt program, å styrte kapitalismen og bygge sosialismen?

Svaret er klart: Proletariatet kan ikke nå fram til sosialismen ved forsoning med borgerskapet. Det må betingelsesløst følge kampens vei, og denne kampen må være en klassekamp, hele proletariatets kamp mot hele borgerskapet. Enten borgerskapet med dets kapitalisme eller proletariatet med dets sosialisme. På det grunnlaget må proletariatets aksjoner, dets klassekamp hvile.

Men proletariatets klassekamp har mangfoldige former. Streiken er f. eks. klassekamp, likegyldig om det er delstreik eller generalstreik. Boikott og sabotasje er utvilsomt klassekamp. Manifestasjoner, demonstrasjoner og deltakelse i representativforsamlinger og andre forsamlinger er også klassekamp, likegyldig om det er parlamenter eller kommunestyrer det dreier seg om. Alt dette er forskjellige former for en og samme klassekamp. Vi vil ikke her gå inn på hvilke av disse kampformene som har størst betydning for proletariatet i dets klassekamp, vi skal bare bemerke at til sin tid og til sitt sted er den ene eller den andre ubetinget nødvendig for proletariatet som det nødvendige middel til å utvikle dets selvbevissthet og organisasjon. Og selvbevissthet og organisasjon er like nødvendige for proletariatet som luft. Men en må også bemerke at alle disse kampformene bare er *forberedende* midler for proletariatet, at ikke et eneste av dem tatt isolert er et *avgjørende* middel ved hvis hjelp proletariatet kan gjøre det av med kapitalismen. Det er umulig å gjøre ende på kapitalismen bare ved generalstreiken. Generalstreiken kan bare forberede enkelte forutsetninger for å avskaffe kapitalismen. Det er utenkelig at proletariatet kan styrte kapitalismen bare ved sin deltakelse i parlamentet. Ved hjelp av parlamentarismen kan bare enkelte forutsetninger for å styrte kapitalismen forberedes.

Hva er da det *avgjørende middel* ved hvis hjelp proletariatet kan styrte det kapitalistiske systemet?

Dette middel er *den sosialistiske revolusjon*.

Streiker, boikott, demonstrasjoner, manifestasjoner, parlamentarisme, – alle disse kampformene er bra som midler til å oppdra og organisere proletariatet. Men ikke et eneste av disse midlene er i stand til å tilintetgjøre den bestående ulikhet. Alle disse midlene må konsentreres til et avgjørende hovedmiddel. Proletariatet må reise seg og gå over til et beslutsomt angrep på borgerskapet for å tilintetgjøre kapitalismen fra grunnen av. Den sosialistiske revolusjon er nettopp dette hovedmiddel.

En kan ikke betrakte den sosialistiske revolusjon som et plutselig og kortvarig slag. Det er en langvarig kamp fra proletarmassene som tilfører borgerskapet nederlag og besetter dets posisjoner. Og da proletariatets seier på samme tid betyr herredømme over det beseirede borgerskap, siden under *sammenstøtet mellom klassene* den ene klasses nederlag betyr den andre klasses herredømme – så kommer den sosialistiske revolusjonens første etappe til å være proletariatets politiske herredømme over borgerskapet. Et *sosialistisk proletariatets diktatur* – med det må den sosialistiske revolusjonen begynne.

Men dette betyr at *så lenge borgerskapet ikke er beseiret fullstendig* så lenge dets rikdom ikke er konfiskert, må proletariatet ubetinget ha en militærmakt til sin rådighet og med dens hjelp slå tilbake de kontrarevolusjonære angrep fra det døende borgerskap akkurat som tilfellet var med Paris-proletariatet under Kommunen. Proletariatets sosialistiske diktatur er nødvendig for at proletariatet med dets hjelp kan ekspropriere borgerskapet, frata hele borgerskapet jorda, skogene, fabrikkene og verkstedene, maskinene, jernbanene osv. Ekspropriering av borgerskapet – det må den sosialistiske revolusjonen føre til . . .

Det er denne vei proletariatet må gå om det skal virkeliggjøre sosialismen. Av denne allmenne grunnsetning følger også de andre taktiske oppfatninger. Streiker, boikott, demonstrasjoner, parlamentarisme har bare betydning for så vidt som de fremmer oppgaven å organisere proletariatet, å befeste og utvide dets organisasjoner for å gjennomføre den sosialistiske revolusjonen.

Den sosialistiske revolusjonen er altså nødvendig for å virkeliggjøre sosialismen. Og den sosialistiske revolusjon må begynne med proletariatets diktatur, dvs. proletariatet må ta den politiske makta.

Men for å gjennomføre alt dette må proletariatet være organisert, det må slutte seg tett sammen, forene seg, det må skape sterke proletariske organisasjoner som stadig er i vekst.

Hvilke former må proletariatets organisasjoner ta?

De mest utbredte masseorganisasjoner er fagforeningene og arbeidskooperativene. Fagforeningenes oppgave er kampen (hovedsakelig) mot industrikapitalen for å bedre arbeidernes kår innenfor rammene av den nåværende kapitalisme. Kooperativenes oppgave er kampen (hovedsakelig) mot handelskapitalen for å øke arbeidernes forbruk ved å senke prisene på nødvendighetsartikler – selvsagt igjen innenfor rammene av kapitalismen. Både fagforeninger og kooperativer er ubetinget nødvendige for proletariatet som midler til å organisere proletarmassene. Utfra Marx' og Engels' proletariske sosialisme må derfor proletariatet holde fast ved begge disse to organisasjonsformene, befeste dem og gjøre dem sterkere – naturligvis i den grad de eksisterende politiske forhold tillater det.

Men fagforeninger og kooperativer alene kan ikke tilfredsstille det kjempende proletariatets organisasjonsbehov. Grunnen til det er at de nevnte organisasjoner ikke kan gå ut over rammene for kapitalismen for deres oppgave er å bedre arbeidernes kår innenfor rammene av kapitalismen. Men arbeiderne ønsker full frigjøring fra det kapitalistiske slaveri, de vil sprengte selve denne rammen og ikke bare bevege seg innenfor rammen av kapitalismen. Følgelig trengs det nok en organisasjon som samler om seg arbeidernes klassebevisste elementer fra alle yrker, forvandler proletariatet til en klasse med bevissthet om seg selv og setter seg som hovedmål å knuse de kapitalistiske tilstander og forberede den sosialistiske revolusjon.

En slik organisasjon er proletariatets sosialdemokratiske parti. (Bolsjevikpartiet kalte seg Russlands sosialdemokratiske parti. Red.)

Dette parti må være et klasseparti, fullstendig uavhengig av andre partier fordi det er den proletariske klasses parti, hvis frigjøring bare kan være dens eget verk.

Dette parti må være et revolusjonært parti fordi frigjøringen av arbeiderne bare er mulig på revolusjonær vei, bare gjennom den sosialistiske revolusjon.

Dette parti må være et internasjonalt parti, partiets porter må være åpne for enhver klassebevisst proletar, fordi frigjøringen av arbeiderne ikke er et nasjonalt spørsmål, men et sosialt spørsmål som har like stor betydning for den grusinske proletar som for den russiske proletar og for proletarene i andre nasjoner.

Av dette er klart at jo tettere proletarene fra de forskjellige nasjoner slutter seg sammen, jo grundigere de nasjonale skranker som er reist mellom dem rives ned, dess sterkere vil proletariatets parti bli, dess mer vil organiseringen av proletariatet til en udelelig klasse bli lettet.

Derfor er det nødvendig såvidt som mulig å gjennomføre sentralismens grunnprinsipp i proletarietets organisasjoner i motsetning til den føderale oppsplittethet — likegyldig om det er partiets organisasjoner, fagforeningene eller kooperativene det dreier seg om.

Det er også klart at disse organisasjonene må bygge på et demokratisk grunnlag, naturligvis såvidt det ikke hindres av politiske eller andre forhold.

Hvordan må de gjensidige forbindelsene mellom partiet på den ene side og kooperativene og fagforeningene på den andre side være? Skal de sistnevnte stå under partiets ledelse eller være partiløse? Avgjørelsen av dette spørsmål avhenger av hvor og under hvilke forhold proletariatet må kjempe. I alle tilfelle er det ikke tvil om at både kooperativene og fagforeningene utvikler seg dess bedre, jo mer vennskapelige forbindelser de har til proletarietets sosialistiske parti, fordi begge disse økonomiske organisasjonene hvis de ikke står i et nært forhold til et sterkt sosialistisk parti, ikke sjelden forflates, glemmer hele klassens interesser til fordel for rene yrkesinteresser og på den måten gjør proletariatet stor skade. Det er derfor under alle høve nødvendig å sikre partiets ideologisk-politiske innflytelse på fagforeningene og kooperativene. Bare under denne innflytelse kan de nevnte organisasjonene bli en sosialistisk skole som organiserer proletariatet — som er splittet i enkeltstående grupper — til en klasse med bevissthet om seg selv.» (Stalin, fra »Anarkisme eller sosialisme«).

Det er gjennom en slik kamp — en langvarig kamp, en politisk kamp, en organisert kamp — det arbeidende folket i Norge kan utvikle »bevisstheten om seg sjøl», det vil si bevisstheten om revolusjonens nødvendighet. Det er gjennom denne kampen at vi kan bryte med den borgerlige ideologien som gjennomsyrrer vår livsstil, vårt tenkesett og hele vår samfunnsmessige praksis.

Mot dette synet står anarkistenes tro på at »bevisstheten om det nye samfunnet» vokser direkte ut av enkeltaksjoner og konfrontasjoner med kapitalmakta, at kommunismen vokser opp av fabrikkgulvet.

Halfdan Wik skriver i Gateavisa (1. mai-nummeret):

»På arbeidsplassen må arbeiderne gå sammen for å ta opp kampen mot ledelsen. I nabolaga må innbyggerne reise seg mot det lokale og sentrale byråkratiet si øydelegging av grannelaget. I skoler og på universitet må elever og studenter kjempe for kontroll med sin egen undervisning. I bygdene må bønder og fiskere bite seg fast og skape et samvirke, starte sjølorganisering av lokal, folkelig styrt, småindustri.

GJENNOM DISSE KAMPENE VIL DET GRO FRAM EN FORSTÅELSE FOR AT DET ER DISSE DEMOKRATISKE ORGANISA-

SJONENE SOM DET FRIE SAMFUNNET MÅ BYGGES PÅ: DETTE ER DEN REVOLUSJONÆRE BEVISSTHETEN! »

Det var fint om det var så lett, men marxist-leninistene hevder at dette er en strategi for kampen som i siste instans vil føre det arbeidende folket ut i blodbadet. Anarkistene i Kristiansund tar farlig feil når de skriver: »Folkets vold er ikke annet enn svaret på makthavernes vold, og behøver ikke bety blod og brann – *det* valget ligger hos makthaverne, ikke hos folket.» Hvorfor?

Fordi anarkistene undervurderer fiendens *økonomiske* styrke: Det er nettopp et av kjennetegnene på monopolkapitalismen at storborgerskapet gjennom sine banker, forsikringsselskaper, råvareindustrier, foredlingsindustrier, forretningskjeder og kommunikasjonsmidler kontrollerer hele den økonomiske sektoren i Norge. Folkestyrt småindustri er enten en ide i Wiks hode eller en konkurs for de som forsøker å realisere ideen.

Fordi anarkistene undervurderer fiendens *politiske* styrke: I Norge er det storborgerskapet som kontrollerer politi- og militærvesen, rettsapparatet og det parlamentariske systemet, fagforeninger og næringslivsorganisasjonene. Dersom anarkistenes »demokratiske organisasjoner» på noe punkt ville true storborgerskapets politiske makt, ville dette sentraliserte statsapparatet fylle sin oppgave på utmerket vis – en NATO-øvelse, så slutt!

Fordi anarkistene undervurderer fiendens *ideologiske* styrke: Det monopolkapitalistiske samfunnet produserer kontinuerlig borgerlig ideologi: Gjennom kapitalens kontroll (via reaksjonære sosialdemokrater) over fagforeningene, gjennom skoler og universitet, gjennom massemedia og aviser, gjennom religion og oppdragelse. Det er borgerskapets ideologi som er den herskende ideologien i dag.

Derfor er det gjennom kamp mot denne ideologien at den revolusjonære bevissthet må utvikles. Og nettopp derfor vokser den ikke opp gjennom beina på folk, men må bringes til dem *utenfra*. Det er gjennom vår aktive deltakelse i og ledelse av kampene, ved *vår* kontinuerlige og langvarige politiske propaganda, vår analyse av klasseforholda i Norge, vår avsløring av årsakene til undertrykkinga av verdens folk at mennesker trekkes til den revolusjonære bevegelsen i Norge.

Det er på grunn av at anarkistenes strategi om »parallellorganisering» sprer illusjoner om klassekreftene i Norge, på grunn av at den ikke legger vekt på å *sikre* den revolusjonære kampen ved å styrke arbeiderklassens organisatoriske makt at denne strategien er farlig. At den ikke representerer noen »tredje vei», men snarere vil tjene borgerskapet i siste instans.

Vi vil ta opp disse spørsmålene grundigere gjennom utdrag fra Lenin: »Hva må gjøres». Boka ble skrevet i en tid (1900) da en overdreven tro på det »spontane oppsvinget» i massekampen i Russland ga næring til syndikalistiske retninger innenfor den revolusjonære bevegelsen.

»Begynnelsen til det spontane oppsving

I det foregående kapittel har vi behandlet den begeistring for marxismen som grasserte blant den dannede russiske ungdom i midten av nittiåra. Omtrent samtidig fikk arbeiderstreikene den samme grasserende karakter etter den berømte industrikrigen i Petersburg i 1896. Det at de bredde seg til hele Russland, var et vitnesbyrd om hvor dypt den nyoppståtte folkebevegelsen gikk, og hvis en overhodet skal tale om et »spontan element», så må en naturligvis vedgå at denne streikebevegelsen først og fremst var spontan. Men spontanitet og spontanitet kan være to forskjellige ting. Også i 70- og 80-åra var det streiker i Russland fulgt av »spontane» ødeleggelser av maskiner osv. I sammenlikning med disse »revolter» kan en til og med kalle streikende i 90-åra for »bevisste», så betydningsfullt er det skritt framover som arbeiderbevegelsen har tatt i mellomtida. Dette viser oss at »det spontane element» i seg selv i grunnen ikke er noe annet enn *spireformen* for den bevisste orientering. Og allerede de primitive revolter var i seg selv uttrykk for en viss oppvåkning til bevissthet: arbeiderne mistet den nedårvede troen på urokkeligheten av det systemet som undertrykte dem, de begynte — jeg vil ikke si å forstå — men å føle nødvendigheten av en kollektiv motstand, og de brøt resolutt med den slaviske underdanigheten for øvrigheten. Men det var tross alt langt mer utslag av fortvilelse og hevn enn av *kamp*...

Mens revoltene bare var undertrykte menneskers opprør, så var de systematiske streikene allerede uttrykk for spirer til klassekampen, men nettopp bare også spirer. I og for seg var disse streikene en trade-unionistisk kamp, men ennå ikke en sosialdemokratisk (dvs. revolusjonær, red.) kamp, de betydde at antagonismen mellom arbeidere og arbeidsgivere var vakt — men arbeiderne hadde ikke og kunne ikke ha noen bevissthet om den uforsonlige motsetningen mellom deres interesser og hele det moderne sosiale og politiske systemet, dvs. en sosialdemokratisk bevissthet. I *denne* betydning var streikene i 90-åra fremdeles en rent spontan bevegelse.

Vi sa at det ikke *kunne* være noen sosialdemokratisk bevissthet hos arbeiderne. Den kunne bare tilføres utenfra. Alle lands historie vitner om at arbeiderklassen med sine egne krefter bare er i stand til å utforme en trade-unionistisk bevissthet,¹ dvs. nødvendigheten av å slutte seg sammen i fagforeninger, føre kamp mot arbeidskjøperne, tvinge regjeringa til å utstede de og de lover som er nødvendige for arbeiderne etc.

Sosialismens lære er derimot vokst ut av de filosofiske, historiske og økonomiske teorier som er blitt utarbeidet av dannede representanter for de besittende klassene, intelligensiaen. Grunnleggerne av den moderne vitenskapelige sosialisme, Marx og Engels, tilhørte selv i følge sin sosiale stilling, den borgerlige intelligensiaen. På nøyaktig samme måte er sosialdemokratiets teoretiske lære også i Russland oppstått helt uavhengig av arbeiderbevegelsens spontane utvikling, som et naturlig og unngåelig resultat av tenkningens utvikling hos den revolusjonær-sosialistiske intelligensiaen. På den tid vi her taler om – dvs. i midten av 90-åra – hadde denne læren vunnet flertallet av den revolusjonære ungdommen i Russland for seg. På denne måten forelå det en spontan vekkelse av arbeidermassene, en vekkelse til bevisst liv og bevisst kamp – og en revolusjonær ungdom som var væpnet med den sosialdemokratiske teorien, og som lengtet etter å komme ut blant arbeiderne . . .

Men etter hvert oppsto det folk som beint fram forsøkte å begrunne sitt kryperi og knefall for spontaniteten *teoretisk*. Det er nå på tide å gjøre opp regnskapet for denne retningen som er meget unøyaktig karakterisert ved begrepet »*økonomisme*» . . .

Ethvert knefall for spontaniteten i arbeiderbevegelsen, enhver svekkelse av »det bevisste elements», av sosialdemokratiets rolle betyr en styrking av den borgerlige ideologiens innflytelse på arbeiderne – helt uansatt om den som svekker denne rollen ønsker det eller ikke. Alle som snakker om »overvurdering av ideologien» forestiller seg at den rene arbeiderbevegelse av seg selv kan utforme en selvstendig ideologi, når bare »arbeiderne har revet sin skjebne ut av ledernes hender». Men det er en stor villfarelse. For å supplere det som her er sagt skal vi ytterligere anføre disse overmåte viktige ord av Kautsky:

»Mange av våre revisjonistiske kritikere tror at Marx skal ha hevdet at den økonomiske utviklinga og klassekampen ikke skaper bare *forutsetningene* for en sosialistisk produksjon, men også direkte *erkjennelsen* av denne produksjonens nødvendighet . . . De framstiller den sosialistiske bevissthet som et nødvendig, direkte resultat av den proletariske klassekamp. Men det er slett ikke riktig. Selvsagt har sosialismen som teori – i like stor grad som proletariatets klassekamp – sine røtter i de moderne økonomiske forholdene, utspringer i like høy grad som klassekampen av nøden og elendigheten blant massene under kapitalismen, – men *sosialismen og klassekampen oppstår side om side, ikke den ene av den andre*, og de oppstår under forskjellige forutsetninger. Den moderne sosialistiske bevissthet kan bare oppstå på grunnlag av dyp, vitenskapelig innsikt. Vitenskapens bærere er imidlertid den borgerlige intelligens; det er jo også hos enkelte medlemmer av dette lag at den moderne sosialismen har oppstått, og først gjennom den har den blitt ført inn i proletariatets klassekamp. Den sosialistiske bevissthet er altså noe som er

brakt inn utenfra i proletarietets klassekamp, og ikke noe som spontant er vokst opp innenfor selve kampen.

Når det ikke kan være tale om noen selvstendig teori som arbeidermassene selv utvikler under kampen, så står spørsmålet *bare slik*: Borgerlig eller sosialistisk ideologi. Det finnes ingen mellomting. Derfor betyr *enhver* svekkelse av den sosialistiske ideologi, *ethvert* frafall fra den, automatisk en styrking av den borgerlige ideologi. Det snakkes om spontanitet. Men den *spontane* utvikling av arbeiderbevegelsen fører nettopp til at den underordnes den borgerlige ideologien — for den spontane arbeiderbevegelse er trade-unionisme, og trade-unionisme betyr nettopp arbeidernes idemessige trelldom under borgerskapet. Derfor består vår oppgave, sosialdemokratiets oppgave, i å *dra* arbeiderbevegelsen bort fra denne trade-unionismens spontane trang til å komme inn under borgerskapets vinger. Vår oppgave er å dra arbeiderbevegelsen inn under det revolusjonære sosialdemokratiets vinger . . .

Men hvorfor — spør leseren — fører da denne spontane bevegelse nettopp til herredømme for den borgerlige ideologi. Av den enkle grunn at den borgerlige ideologi er langt eldre enn den sosialistiske, at den er mer allsidig utformet, at den rår over uten sammenlikning flere utbredningsmidler. Og jo yngre den sosialistiske bevegelsen er i ett eller annet land, jo mer energisk må kampen derfor føres mot alle forsøk på å grunnfeste en ikke-sosialistisk ideologi, desto mer beslutsomt må en advare arbeiderne mot de dårlige rådgiverne som skriker opp mot »overvurdering av det bevisste element» og liknende. Vår bevegelse befinner seg faktisk i sin barndom og for å vokse fort må den nettopp gripes av intoleranse overfor folk som hemmer dens vekst med sitt knefall for spontaniteten. Det finnes ikke noe mer skadelig og mer latterlig enn å gi seg ut for å være gamlinger som for lenge siden har lagt kampens avgjørende faser bak seg!

Arbeiderklassen som forkjemper for demokratiet

»Alle er enige om» at det er nødvendig å utvikle arbeiderklassens politiske bevissthet. Spørsmålet er nå *hvordan* dette skal gjøres og hva som er nødvendig for å gjøre det. Den økonomiske kamp »driver» arbeiderne fram *bare* mot regjeringens forhold til arbeiderklassen og derfor kan vi aldri — hvor mye vi enn anstrenger oss med å »gi selve den økonomiske kampen en politisk karakter» — utvikle arbeidernes bevissthet innenfor rammene av denne oppgaven, fordi denne rammen er for trang. Dette er *hovedfeilen hos alle økonomister* — nemlig deres overbevisning om at en kan utvikle arbeidernes klassebevissthet innenfra, så å si *ut av deres økonomiske kamp* . . . Den politiske klassebevisstheten kan bare hentes fra *alle* klassers og lags forhold til staten og regjeringa, fra alle klassers

gjensidige forhold. På spørsmålet: Hva må gjøres for å gi arbeiderne politisk kunnskap, kan en derfor ikke nøye seg med å gi dette ene svaret: »Gå ut til arbeiderne». For å gi arbeiderne denne politiske kunnskapen, må de revolusjonære *gå ut i alle befolkningsklasser*, sende avdelinger av sin hær til alle kanter.

Ta den typen på sosialdemokratisk sirkel som er blitt mest utbredt de senere år og se på dens arbeid. Den har »forbindelse med arbeiderne» og er fornøyd med det. Den gir ut flygeblad der misbruk på fabrikkene, regjeringas favorisering av kapitalistene og politiets voldshandlinger refses. På møter med arbeiderne kommer samtalen vanligvis ikke ut over disse emner. Foredrag og samtaler om den revolusjonære bevegelsens historie, om spørsmål angående den økonomiske utvikling og situasjonen for de og de klasser i det moderne samfunn forekommer ytterst sjelden; ingen så mye som tenker på å oppnå og utvikle forbindelser med andre samfunnsklasser.

En kan ikke understreke sterkt nok at *dette ennå ikke er revolusjonær politikk*. Idealet for en sosialdemokrat bør ikke være en fagforeningssekretær, men en *folktribun* som er i stand til å reagere på *alle* former for vilkårlighet og undertrykking hvor de enn måtte forekomme, hvilke lag og klasser de enn måtte ramme — som er i stand til *å samle disse foreteelsene i ett eneste bilde av politivold og kapitalistisk undertrykking*, som er i stand til å utnytte enhver småting til å legge fram sin sosialistiske overbevisning og sine demokratiske krav for *alle*, til å forklare alle og enhver den historiske betydningen av arbeiderklassens frigjøringskamp!»

Og hva skriver Lenin om Den »BORGERLIGGJORTE ARBEIDERKLASSEN»? Videre fra »Hva må gjøres»:

»Hvorfor viser den russiske arbeider ennå i så liten grad sin revolusjonære aktivitet i anledning av politiets brutale behandling av folket, i anledning av forfølgelsene, av prylingen av bøndene, i anledning av soldatmishandlingene, forfølgelsen mot de uskyldigste kulturelle tiltak og liknende? Er det kanskje fordi den »økonomiske kamp» ikke »driver» ham til dette, fordi dette »gir ham for lite positivt»? Nei! En slik mening er ikke noe annet enn et forsøk på å velte feilen fra den skyldige over på den uskyldige, å tillegge arbeidermassene sin egen spissborgerlighet. Vi må legge skylden på oss selv, på at vi ikke kan følge med massebevegelsen, at vi ennå ikke har greid å organisere tilstrekkelig omfattende, slående og hurtige avsløringer av alle disse hendelser . . . Ja, mange av oss skjønner ennå ikke at *dette er vår plikt*, men dilter spontant etter den »grå, daglige kamp» innenfor fabrikklivets trange rammer.»

Og med adresse til spontanistene (i dag: anarkistene):

»Hos oss er det langt større aktivitet enn dere tror, og vi er i stand til — med åpen gatekamp — å støtte krav som ikke stiller noen som helst »håndgripelige resultater» i utsikt! Og det er ikke *deres* oppgave å høyne vår aktivitet, for *det er nettopp hos dere selv at denne aktiviteten mangler*. Gjør litt mindre knefall for spontaniteten og tenk litt mer på å høyne deres egen aktivitet, mine herrer!»

La oss forvise oss om at dette angrepet på anarkistene treffer: Føderasjonen av Anarkistisk Ungdom (Kristiansund) skriver mangfoldige sider i sitt prinsippprogram om byråkratismen og utbytting; om frihet, likhet og brorskap; om motkultur og revolusjonær bevissthet. Men vi spør med Lenin: Hvordan skal denne revolusjonære bevissthet skapes, hvordan skal revolusjonen i Norge sikres en endelig seier?

Og de svarer:

»Hvilke praktiske tiltak vi til enhver tid skal gjennomføre, vil stort sett peke seg ut på veien.»

Derfor er denne publikasjonen et prinsippprogram for pratmakere.

1) Trade-unionisme (Trade-union=fagforening) er en reformistisk retning som begrenser arbeidernes kamp til bare å gå på økonomiske kår og detaljspørsmål på arbeidsplassene *uten* å sette disse forholdene inn i klassemessig sammenheng.

SLUMSTORMERNE – IDEALISTENES REVOLUSJON ELLER PROGRESSIV INTERESSEKAMP?

Okkupasjon av kondemnerte og tomme leiegårder har vært et viktig ledd i de danske anarkistenes taktikk: »Den direkte aksjon». I disse gårdene har det slått seg ned storfamilier og dannet forskjellige bokollektiver – et eksempel på anarkistenes »parallellorganisering». Vi tar opp spørsmålet her fordi folk i byene i Norge rammes stadig hardere av bolignød og boligdyrtid, og verre blir det ettersom EEC-forberedelsene intensiveres.

I denne situasjonen er det slumstormernes ideologi nå eksporteres til Norge. Gateavisa (5/71) skriver:

Etter demonstrasjonene i København mot Verdensbanken ble den danske væpnetsekten mer bevisst sin egen situasjon. Tidligere var de mer engasjert i utvandringspolitiske aksjoner (nato, vietnamkrigen), mens aktiviteten nå har konsentrert seg nye mer om sin egen by og sitt eget land.

Vi presenterte i forrige nummer av Gate-Avisa SLUMSTORMERNE i København. To av disse var her og fortalt om arbeidet. De er nå over 100 aktive, og samarbeider med miljø- og boligokkupasjoner. De angriper »høier»sterit, såvel markeds-haisene som bolig-haisene, og har arrangert demonstrasjoner mot boligpolitikken og mot de harde stoffene.

Undertrykte mennesker når det gjelder boliger og miljøer, som læringer, studenter, gymnasiaster, mødre, fremmedarbeidere, støtter opp om slumstormernes aksjoner, men under selve okkupasjonene er det litt usikkert å ha med fremmedarbeidere og familier med barn.

I forbindelse med okkupasjonene, bruker de forskjellige aktuelle paroler: SKAL TØNNE HUSEN SVAR TØNNE? HEN KOMMER EN PLOK BOLIGLØSE. TØNNE HUSEN FULDE FØRSLER. (Det siste fordi flere av slumstormerne ble satt inn fordi de kjemper mot politiets ledelse, overklassens lover, bolig-haisens trykkmål.)

Vi fikk en innføring i hvordan en boligokkupasjon foregår. De aktive organiserer seg ved å dele seg i grupper. Etter at eiendomsforholdene til eventuelle hus er undersøkt (kommunale eiendommer er å foretrekke framfor å blande inn privat eiendomsrett i første omgang, fordi de private er nærmere til å kreve utleiestelse.) og huset eller gården er valgt, er det viktig å se på som mulig-høyden 5-veit i hvilke hus okkupasjonene skal foregå. Flere aksjoner er blitt mislykket fordi smitten har fått peiling og vært på stedet når okkupantene har ankommet. De forskjellige gruppene handler raskt og effektivt. Barrikadering av dører, vinduer og andre smutshull er viktig, hvis man gjør det om natten er smutten stryker mindre og svakere. Huset må ha en egen gruppe som setter alt i stand i løpet av få timer: elektrisitet, vann, kausete vinduslutter og diverse, pluss rengjøring. Og noen tar seg av kjøkkenet, slik at huset straks fungerer som et pressen. For å få første steds, som er en nødvendighet for at aksjonen skal lykkes, må det allerede fra første stund etableres et godt forhold til naboene, siden de kan på herfe og bak, eller åpne en FOLKETS KAFFE i et øget rom hvor naboene kan drikke kaffe gratis og informeres i saken. Okkupasjonene har stort sett foregått i arbeiderstrøk hvor boligforholdene er verst. Her har de hatt lettest for å få støtte fra beboerne. Forholdet til pressen må være avklart på forhånd ved at en person stifter seg som kontaktilled. I kampen med plakat bruker de helt ufarlige våpen, ting som pisestetter, nett, malingbomber og lignende hindrer og slegger kampen for smutts uten å skade mennesker.

Fraa nøyaktige forberedelser, effektive handlinger og samarbeid mellom aktivistene, bønder det liksom vel at de blir sett ut på gate igjen. Etter noen forberedelser, var det nå på egen offisiell slumstormernes befrielse i alle 5 grader, foruten at de arbeider med husholdning og putting, og organiserer boligforholdene sammen med naboene.

SLUMSTORMERNE

De okkuperte husene som kommunen eier, har okkupantene fått overtatt i utstillingsanlegg, mot en liten avgift. Et annet resultat er okkupasjonene er en av lov, som gir utdanningssekunde, læringer og andre rett til å flytte inn i hus som blir stående tomme.

Slumstormernes viktigste demokratiske organ er STANKE-BETTER – et møte for alle aktive slumstormere. Der analyseres de situasjonene, bevegelsen, planlegges nye aksjoner, lager nye grupper mm. Slumstormerne som var i Oslo, undertrykte at boligokkupasjonene ha de bidratt til å fjerne »motebinger i folket», for eksempel motebinger mellom kommunister og anarkister, mellom langhårede ungdommer og »vanlige» folk. Ved å legge til side de røde og sorte fasene og konsentrere seg om kamp på konkrete saker, har de fått vekk det ideologiske kjekket og brutt ned generasjonsmotebinger.

For oss i Oslo er det også aktuelt å motarbeide boligpolitikken ved å flytte inn i tomme hus eller leiligheter, og i fellesskap med de andre leideboerne bestemme hvordan man vil innrette seg. Vi vet at det er noen hundre kondemnerte og tomme leiligheter her, og at flere gikk på mange mennesker ikke har noe sted å bo.

I SLUMSTORMER – slumstormernes avis (som er på over 70 sider i dette nummeret) kan man lese mer om arbeidet deres. Der kan man også lese om KULTUR-POLITISK SOMMER-BEAT-JAZZ-FESTIVAL på Hærebros, som blir et gratis eller nesten gratis arrangement. Festivalen avsluttes med allsangskonserter. For kjøp av slumstormen eller nærmere kontakt: SLUMSTORMERNE BOBUTIK, STENGADEN 28, 2200 BANGSBOVE 2.

KARI

Ideologien står altså «i veien» når vi skal føre en vellykt kamp for folkets interesser. Og da blir parolen: «La oss motarbeide boligpolitikken ved å flytte inn i tomme hus, og i fellesskap med de andre leieboerne bestemme hvordan man vil innrette seg!» Så enkelt kan det sies, men endrer det de grunnleggende forholdene?

Vi mener det er nødvendig å analysere klassekreftene i samfunnet og monopolkapitalens spekulasjon i boliger – og vi stiller spørsmålene:

- kan boligproblemet, boligdyrtida og boligmangelen løses under kapitalismen?
- sprer slumstormernes aksjoner illusjoner om at motsigelsene mellom bankers, entreprenørers og hushaiers profittbehov – og folkets boligbehov kan løses ved å okkupere tomme hus? I så fall er det lappverksarbeid som i siste instans bare tjener kapitalen.
- er slumstorming og bokollektiver farlige for borgerskapet, eller vil de tjene som legitimasjon for hvor fritt og liberalt Norge er?

Om det første av disse spørsmålene skriver Engels, utfra erfaringene fra Pariskommunen, i boka «Om boligspørsmålet»:

»Hvordan skal en så løse boligspørsmålet? I det nåværende samfunn blir det løst akkurat som ethvert annet spørsmål: gjennom den gradvise økonomiske utjevning mellom etterspørsål og tilbud – en løsning som stadig framkaller boligspørsmålet på nytt og altså ikke er noen løsning. Hvordan en sosial revolusjon vil løse dette spørsmålet, det avhenger ikke bare av de til enhver tid foreliggende omstendigheter, men henger sammen med langt mer vidtrekkende omstendigheter hvorav opphevelsen av motsetningen mellom by og land er én av de viktigste.

Da vi ikke har til oppgave å lage utopiske systemer for innrettingen av framtidssamfunnet, ville det være mer enn ørkesløst å komme inn på dette. Men ett er i hvert fall sikkert – at det i de store byene finnes nok boliger til at en straks kan avhjelpe enhver virkelig «bolignød» dersom en utnytter disse bygningene på en fornuftig måte. Dette kan naturligvis *bare* gjøres ved å ekspropriere de nåværende eierne og at arbeidere som er husville eller bor i overbefolkede leiligheter, flytter inn i disse husene. Og så snart proletariatet har erobret den politiske makta, vil et slikt allmenngagnlig tiltak være like lett å gjennomføre som andre tvangsrekvireringer som blir foretatt av den nåværende staten . . . Derfor kan vi si at løsningen av boligspørsmålet ikke samtidig løser det sosiale spørsmål, men først ved løsningen av det sosiale spørsmål – ved å avskaffe den kapitalistiske produksjonsmåten – blir det samtidig mulig å løse boligspørsmålet.»

Hvorfor er det slik?

Dette skriver en gruppe arkitektstudenter i København:

ARBEJDERNES BOLIGFORHOLD OG KLASSEKAMPEN:

Lønarbejderens boligforhold kan ikke forklares ved at betragte ham som "menneske" eller forbruger. Lønarbejderen opretholder sin eksistens ved at sælge sin arbejdskraft, han opholder sig i sin bolig for den næste dag at kunne sælge sin arbejdskraft. Det er denne funktion, der bestemmer hans sociale stilling og hans samfundsmæssige situation i det hele taget.

Forskellige samfundsgruppers boligforhold bestemmes af brugsværdien af deres arbejdskraft for kapitalen, deres sociale stilling og samfundsmæssige situation i det hele taget.

Bærene af den ringe kvalificerede og let erstattelige arbejdskraft vil under kapitalismen altid blive søgt trykket ned imod et samfundsmæssigt bestemt eksistensminimum. Derved afgøres deres boligforhold.

Kapitalistklassen vil søge at begrænse omkostningerne ved arbejdskraftens opretholdelse, videreførsel og udvikling til det nødvendigste, fordi en stigning i arbejdskraftens omkostninger før eller senere vil medføre en lønstigning. Lønarbejderen vil søge at hæve disse omkostninger, fordi en stigning repræsenterer den nærmest liggende mulighed for en forbedring af hans levevilkår under kapitalismen.

Ovenfor er det påvist at isolerede indgreb i boligproduktionen og på boligmarkedet ikke får nogen varig betydning for arbejderens boligforhold.

Reformer på boligområdet kan kun gennemtvunge en varig forbedring af arbejderens boligforhold, hvis de indgår som et led i en bevidst klassekamp om magten i samfundet i det hele taget, - hvis de forrykker styrkeforholdet mellem lønarbejdet og kapitalen, mellem arbejderklassen og kapitalistklassen.

Om de to andre spørgsmål vi stille skriver disse arkitektstudentene videre:

"KOLLEKTIVITET"

Ved at flytte i boligkollektiv kan småborgeren, indenfor en begrænset gruppe, løse en del af sine personlige trivselsproblemer.

Det småborgerlige boligkollektiv giver mulighed for en udvidelse af den borgerlige frihed: At undgå tvang. Det indebærer ikke nogen form for kollektiv forpligtigelse; man kan vælge fællesskabet eller lade være.

Den borgerlige friheds ideal har imidlertid kun mening som et begrænset fænomen alene omfattende privilegerede grupper og fritiden. De kapitalistiske produktionsforholds praksis tvinger lønarbejderen til at sælge sin arbejdskraft ligesom vores materielle produktion kræver et højtudviklet, forpligtigende arbejdsfællesskab.

Småborgerkollektivet kan fjerne en del af den kapitalistiske produktionsforms følgevirkninger, men ikke fjerne dens årsager.

Beboerne kan gennem nabofællesskabet opnå større fritid, bedre kontaktmuligheder indenfor gruppen og visse økonomiske fordele. Småborgerkollektivet er således, for de der kan betale, en forbedring af disses boligmiljø, der dog intet har med en virkelig socialisering at gøre.

En sådan kan først gennemføres gennem en kollektivisering af samfundet, ikke blot hvad angår bolig og fritid, men også produktionen, distributionen og disses tilrettelæggelse.

Man kan kort sige, at i samme grad som småborgerens kollektiv bygger på privat ejendomsret og privilegier uden udadvendte perspektiver - i samme grad er det blot en udvidelse af den borgerlige frihed, en konsolidering af den private ejendomsret og gruppens privilegier.

Betyr dette at slumstorming, okkupasjon av tomme leiegårder *utelukkende* er lappverksarbeid som tjener kapitalen, at det er idealistenes revolusjon?

Nei! Vi marxist-leninister tror også, som det står skrevet i Gateavisa, at »boligaksjonene kan bidra til å fjerne motsetninger i folket, f. eks. mellom anarkister og kommunister.» Det er klart at vi på slike saker er interessert i å utvikle *aksjonsenhet med anarkistene*. Det vil si at vi f. eks. fullt ut støtter de

beboeraksjoner som nå organiseres i Oslos saneringsmodne strøk. Men motsetningene løses *ikke* ved at vi »legger til side de røde fanene», for *da* vil beboeraksjonene bli lappverksarbeid for borgerskapet. Slumstorming er progressiv interessekamp *bare* når vi gjennom disse aksjonene kan utvikle forståelsen hos folk for de klassekreftene som er *årsak* til bolignød og boligdyrtid.

Hver gang anarkistene glemmer dette blir deres »revolusjon» enten preik som tjener borgerskapet eller blod for arbeiderklassen.

SYNDIKALISMEN – REDSEL FOR AUTORITET OG BYRÅKRATI

Hva er det som får anarkistene til å kjempe så innbitt mot hva marxist-leninistene i Norge stiller opp som sin kortsiktige hovedoppgave: danninga av et revolusjonært parti? Hva får dem til å skrive side opp og side ned om den »desentraliserte organisasjonsform»?

Vi siterer fra Gateavisas 1. mai-nummer:

PRINSIPPER OG TEORIER: Bevegelsen har ingen "autoriserte" teoretikere, og prinsippene er ikke dogmer. Et arbeidsprogram kan inngå i det praktiske arbeidet som skolering, klargjøring, agitasjon og propaganda, men det kan aldri bli annet enn overfladisk og provisorisk, og kan aldri få bli kriterium for hva som er "anarkistisk" eller ikke.

Alle frihetlige grupperinger bør kunne federeres i en landsomfattende organisasjon, uten skillelinjer på grunnlag av ideologiske detaljforkjeller. Vi kan ikke unngå at betegnelsen anarkistisk vil bli brukt mot oss, vi må fryktløst godta denne opprinnelig negative betegnelsen og kjempe for å gjøre den positiv. Vår kamp er endel av folkets kamp for frigjøring, og er identisk med denne. Medlemskapsordningen er kun en praktisk ordning, og ikke et skille mellom organiserte og uorganiserte.

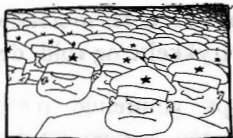
Målet er at alle skal tenke og beslutte, og alle skal utføre så langt interesser og evner tillater. Gruppene bør derfor ikke ha formenn, styrer e.l., men bare tilfellestverv basert på behov, som bør rotere. Gruppens vanlige møteform bør være almannamøtet, dette bidrar også til å skape et levende miljø.

Retningslinjer kan inneholde generelle arbeidsprinsipper og andre relevante praktiske detaljer, men må kunne forkastes straks medlemmene blir enige om det. I praksis vil slike retningslinjer de ut. Generelt bør gruppene avstå fra slike tiltak som eksklusjoner o.l., med mindre det dreier seg om infiltrasjon eller sabotasje.

Lokale grupper kan også bestå av undergrupper, på geografiske, yrkesmessige eller interessenmessige grunnlag. Praksis og teori må gå hånd i hånd, slik at alle kan få utføre flest mulig oppgaver innen gruppa. Dette, og også gjelde det teoretiske arbeidet, slik at ikke å lite fåtall monopoliserer debatten. Mange borgerlige arbeidsvaner må brytes ned i oss, ved hjelp av solidaritet, gjensidig hjelp og positiv vilje.

En federasjon av frihetlige sosialister må være organisert på det prinsippet, at all makt ligger på grunnplanet, og at ingen skillelinjer eksisterer mellom ei gruppe som gir, og dem som tar imot ordre. Strømmen av informasjon må gå fritt mellom individene, gruppene og federasjonen av grupper, slik at ingen tar avgjørelser på vegne av andre. Denne organisasjonsformen kan gi oss den styrke og fleksibilitet vi trenger for å motstå stormangrepen fra de autoritære, borgerlige og marxistiske gruppene, med staten, kapitalen og SUP(-e-l) i spissen.

Sammen drag av foredrag av Ingar Knudtzen
Federasjonen av Anarkistisk Ungdom, Kristiansund.

MERE
SELT
STOFF
PÅ SIDA

III

Og de nå velkjente anarkistene i Kristiansund:

»I en anarkistisk organisasjonsform må ingen ta avgjørelser på vegne av andre. Denne organisasjonsformen kan gi oss den styrke og fleksibilitet vi trenger for å motstå stormangrepen fra de autoritære, borgerlige og marxistiske gruppene med staten, kapitalen og SUF(m-l) i spissen.» (FAU's prinsipprogram).

Ut av disse sitatene kan vi trekke to punkter:

1) Anarkistene går imot *enhver* form for autoritet. Enten det nå gjelder en klasses diktatur over en annen klasse: folkets diktatur over de reaksjonære for å sikre revolusjonens seier. Eller det gjelder nødvendigheten av sentralisme og disiplin innenfor et revolusjonært parti for å sikre partiets slagkraft.

Altså et absolutt krav om frihet — overalt, for alle og for enhver pris — uansett fiendens styrke.

2) Anarkistene ser på utviklingen av byråkratismen som en nødvendighet — innenfor folkets eget diktatur etter revolusjonen, såvel som innenfor det partiet som det i dag står på dagsordenen å bygge i Norge.

Til det første av disse punktene: Vi hevder at anarkistenes absolutte krav om frihet i konsekvens *må* bety *frihet for kapitalen* til stadig å gjenoppta, utvikle og styrke sin makt. Om dette skriver Lenin i »Staten og revolusjonen»:

»Marx oppfattet kjernen i det kapitalistiske demokratiet glimrende da han i sin analyse av erfaringene fra Pariskommunen sa at de undertrykte en gang med flere års mellomrom får lov til å avgjøre hvilke representanter for undertrykkerklassen som skal representere og undertrykke dem i parlamentet. Men fra dette kapitalistiske demokrati går ikke utviklingen liketil, direkte og jevnt framover mot »større og større demokrati». Nei! Utviklingen går gjennom proletariats diktatur for ingen annen enn proletariatet er i stand til å *bryte* utbytternes motstand, og på noen annen måte kan den heller ikke brytes.

Men samtidig som proletariats diktatur fører til en utvidelse av demokratiet som for første gang blir demokrati for folket og ikke for pengesekken, — samtidig gjennomfører dette diktaturet en rekke innskrenkninger i undertrykkernes frihet. Dem *må* vi undertrykke for å fri menneskeheten fra lønsslaveriet, deres motstand må knuses med vold; det er klart at hvor det er undertrykkelse og vold, der er det ingen frihet.

Engels uttrykte dette på glimrende måte da han sa: »Så lenge proletariatet ennå *trenger* staten, trenger det den ikke i frihetens interesse, men for å holde sine motstandere nede. Og så snart det kan bli tale om frihet, da opphører staten som sådan å bestå.»

I de vanlige betraktninger om staten gjør man stadig den feilen som Engels advarer mot her. Man glemmer nemlig at avskaffelsen av staten også betyr avskaffelsen av demokratiet.

Ved første øyekast kan kanskje denne påstanden synes ubegripelig. Noen ville kanskje til og med bli engstelige for at vi venter en samfunnsforfatning der prinsippet om mindretallets underordning ikke blir overholdt, for demokrati er jo nettopp anerkjennelsen av dette prinsippet!

Nei! Demokrati er ikke det samme som mindretallets underordning under flertallet. Demokratiet er en stat som anerkjenner mindretallets underordning under flertallet, dvs. en organisasjon til systematisk voldsanvendelse fra en klasses side mot en annen, en del av befolkningen mot en annen.

Vårt endelige mål er avskaffelse av staten, dvs. av enhver organisert og systematisk vold, enhver bruk av vold mot mennesker i det hele tatt. Men i vår streben etter sosialismen er vi overbevist om at den vil vokse over i kommunismen. Og derfor at enhver nødvendighet av voldsanvendelse, det ene menneskes underordning under det andre, en del av befolkningen under den andre kommer til å forsvinne. For menneskene kommer til å *venne seg til* å følge de elementære regler for samfunnsmessig samliv *uten vold og uten underordning*.

Men under sosialismen er den »borgerlige rett» ikke avskaffet fullstendig, men bare delvis, bare i forhold til den økonomiske omveltning som alt er nådd, dvs. bare i forhold til produksjonsmidlene. Den »borgerlige rett» anerkjenner produksjonsmidlene som enkeltpersoners *privateiendom*. Sosialismen gjør dem til *felleseiendom*. I den utstrekning – og *bare* i den utstrekning forsvinner den »borgerlige rett».

Men denne »borgerlige retten» fortsetter å bestå når det gjelder den andre del, den fortsetter å bestå i egenskap av regulator ved fordelingen av arbeidet mellom samfunnsmedlemmene. Det sosialistiske prinsipp »den som ikke arbeider skal heller ikke ete», er allerede virkeliggjort. Det andre sosialistiske prinsippet »en lik mengde produkter for en lik mengde arbeid», er også virkeliggjort. Men dette er ennå ikke kommunisme!

Hvis vi ikke vil henfalle til utopisme, må vi ikke tro at når menneskene har styrtet kapitalismen, så vil de med en gang lære seg å arbeide for fellesskapet *uten noen rettsnormer*, og faktisk skaper avskaffelsen av kapitalismen *ikke straks* de økonomiske forutsetningene for en slik forandring. Derfor er det fremdeles behov for en stat som samtidig som den beskytter samfunnets eie av produksjonsmidlene, også har å forsvare likhet i arbeidsytelse og likhet i fordeling av produktene

Først nå kan vi verdsette hele riktigheten av Engels' bemerkning hvor han gjorde narr av det meningsløse med å parre ordene »frihet» og »stat». Så lenge det eksisterer en stat, finnes det ingen frihet. Når det kommer til å finnes en frihet, vil det ikke lenger finnes noen stat. Og inntil denne »høyere fase» av kommunismen er inntrådt, krever sosialistene den *strengeste* kontroll fra samfunnets og statens side med utmålingen av arbeidet og utmålingen av forbruket. Men denne kontrollen må *begynne med* ekspropriasjon av kapitalistene, med arbeidernes kontroll over kapitalistene, og må utøves — ikke av en embetsmannsstat — men av de væpnete arbeidernes stat.»

Lenin slår altså fast at arbeiderklassens diktatur er nødvendig *nettopp* for å sikre friheten og demokratiet for folket. Men kan denne friheten nåes på annet vis — gjennom andre organisasjonsformer? Dette tar Engels opp i en polemikk rettet mot de italienske anarkistene på 1870-tallet:

»Om autoriteten

En del sosialister har i den seinere tid satt i gang et regelrett korstog mot det de kaller *autoritetsprinsippet*. De behøver bare å si at den eller den handling er autoritær, så har de alt fordømt den. Denne summariske framgangsmåten er gjenstand for så mye misbruk at det er nødvendig å betrakte den noe nærmere.

Autoritet betyr: Overordning av en fremmed vilje over vår egen. Autoritet betyr på den andre side underordning. Siden begge disse ordene har en dårlig klang, og siden det forholdet som de gir uttrykk for er ubehagelig for den underordnede parten, — er det et spørsmål om det ikke kan finnes andre utveier, om vi ikke kan frambringe en annen sosial tilstand hvor denne autoriteten ikke lenger har noen mening, hvor den altså kan forsvinne.

Hvis vi undersøker de økonomiske forholdene som er grunnlaget for vårt borgerlige samfunn, så finner vi en tendens til at isolert virksomhet mer og mer blir erstattet av flere individers samordnede virksomhet. I stedet for små verksteder med enkeltstående produsenter får vi den moderne storindustri der hundrevis av arbeidere overvåker kompliserte maskiner. Overalt får vi samordnet virksomhet — prosesser som på stadig mer komplisert vis er avhengige av hverandre — i stedet for enkeltindividers uavhengige virksomhet. Men den som sier samordnet virksomhet har samtidig sagt *organisasjon*. Er det mulig med organisasjon uten autoritet?

La oss nå anta at en sosial revolusjon har kastet de kapitalistene som i dag styrker produksjon og sirkulasjon av rikdommene ved hjelp av sin autoritet. La oss videre anta at jord og grunn og arbeidsredskaper er blitt arbeidernes eiendom kollektivt og at de selv betjener seg av den – for helt å innta de anti-autoritæres standpunkt. Vil autoriteten da være forsvunnet – eller vil den bare ha skiftet form? La oss se etter.

Vi tar et bomullsspinneri som eksempel. Bomullen må gjennom en rekke operasjoner som til dels foregår i forskjellige saler. For å holde maskinene i gang, trenger en dessuten ingeniører, mekanikere til de løpende reparasjonene og mange ufaglærte arbeidere til å bringe produktene fra den ene salen til den andre osv. *Alle* disse arbeiderne er tvunget til å begynne sitt arbeid på *ett* tidspunkt som er fastsatt av dampens autoritet, – og den bekymrer seg ikke det døytt om den enkeltes autonomi.

Først er det altså nødvendig at arbeiderne blir enige om arbeidstida. Er denne tida først fastlagt, så er *enhver uten unntak* underkastet den. Videre vil det i hver sal oppstå detaljspørsmål om produksjonsmåten, fordelingen av materialet osv. – spørsmål som må løses straks hvis ikke hele produksjonen skal stanse opp. Om disse spørsmålene nå blir løst ved avgjørelse fra *en* delegert som er satt i spissen for hver arbeidsprosess, eller gjennom majoritetsbeslutning, – i alle tilfelle måtte enhver enkeltvilje underordne seg. Og det betyr at spørsmålene blir løst på en autoritær måte. Den mekaniske automat på en fabrikk er langt mer tyrannisk enn hva den vesle kapitalisten som beskjeftiger arbeiderne noen gang kan være. I det minste hva arbeidstida angår, kan en sette over døra på denne fabrikk: »La all autonomi fare, den som går innenfor denne port! »

Når menneskene ved hjelp av vitenskapen har lagt naturkreftene under sitt herredømme, så hevner kreftene seg på mennesket for i den grad det tar dem i sin tjeneste, så tvinges mennesket av disse kreftene inn i et sant despoti som er uavhengig av enhver sosial organisasjon. Å VILLE AVSKAFFE AUTORITET I STORINDUSTRIEN BETYR Å VILLE AVSKAFFE INDUSTRIEN – Å TILINTETGJØRE DAMSPINNERIET FOR Å VENDE TILBAKE TIL SPINNEROKKEN.

På den andre side har vi nå sett at de materielle produksjonsbetingelsene blir utviklet gjennom storindustrien og får en tendens til å gjøre området for slik autoritet stadig større. Derfor er det absurd å snakke om autoritetsprinsipper som absolutt ondt – eller autonomiprinsippet som absolutt godt. Autoritet og autonomi er *relative begreper* som blir anvendt på ulike områder i ulike faser av den sosiale utviklingen. Hvis de anti-autoritære ville begrense seg til å si at den framtidige sosiale organiseringen ville holde autoriteten innenfor de grensene som er uunngåelige av hensyn til produksjonsbetingelsene – da kunne en komme

til forståelse med dem. Men på dette området er de blinde for alle kjensgjerninger og kaster seg over selve ordet »autoritet».

Hvorfor nøyer ikke de anti-autoritære seg med å tordne over den politiske autoritet, staten? Alle sosialister er enige om at staten, og med den den politiske autoriteten, vil forsvinne som en følge av den neste sosiale revolusjon. Men de anti-autoritære krever at den autoritære politiske staten skal forsvinne med ett slag, — før de sosiale og økonomiske betingelser som har fått den til å oppstå er tilintetgjort. De krever at revolusjonens første handling skal være å avskaffe autoriteten.

Har disse herrer aldri sett en revolusjon? En revolusjon er sikkert nok den mest autoritære tingen som finnes. Den er en handling hvor en del av befolkningen påtvinger den andre delen *sin* vilje ved hjelp av geværer, bajonetter og kanoner — altså med de mest autoritære midler. Og den seierrike parten må — om den ikke vil ha slåss forgjeves, gjøre dette herredømmet varig nettopp ved å ta i bruk den skrekken som våpnene deres kan framkalle hos de reaksjonære. Ville Pariskommunen ha bestått en eneste dag hvis den ikke hadde brukt det bevæpnede folkets autoritet mot borgerskapet? Kan en ikke tvert imot klandre Kommunen for at den ikke tok i bruk denne autoriteten i stort nok omfang?

Om disse to tingene er det ett å si:

ENTEN VET DE ANTI-AUTORITÆRE IKKE HVA DE SIER, OG I DET TILFELLE SÅR DE BARE FORVIRRING. ELLER DE VET DET, OG I DET TILFELLE FORRÅDER DE ARBEIDERBEVEGELSEN:

I BEGGE TILFELLE TJENER DE REAKSJONEN! »

Vi hevdet at det andre hovedpunktet i anarkistenes argumentasjon *mot* byggingen av det revolusjonære partiet i Norge, var deres absolutte redsel for byråkratismen. Gateavisa (1. mai-nummeret) skriver om dette:

»Herredømmet på arbeidsplassen forutsetter imidlertid arbeidernes herredømme over deres egne organisasjoner. Det var alltid en sentral oppgave for syndikalistene å kjempe mot pampeveldet i de tradisjonelle organisasjoner såvel som oligarkitendenser i sine egne.»

Og Wik skriver i Vardøger (2/71):

»Den fiendskapen mot folkeleg initiativ og reelt sjølvstyre som karakteriserer Sovjet-staten, viser likevel ikkje i første rekke til Lenin og medarbeiderane hans, men til den byråkratiske vegen til sosialismen. For Lenin var partidiktaturet synonymt med arbeidarmakt: Ein grunnfalsk føresetnad som måtte føre til katastrofe for den revolusjonære rørsle i Russland og vil gjere det andre stader. Om det er noko som Bolsjevik-revolusjonen kan lære oss, så er det dette: Den sosialistiske revolusjonen er ikkje noka partisak. Den openberre kløfta mellom teori og praksis, mellom

statsreligion og realitet, kunne bolsjevikane berre slå bru over med eit diktatur av løgn og terror.»

Vil – og *må* – den demokratiske sentralismen som er det prinsippet som det revolusjonære partiet er bygget opp på, *må* denne sentralismen utvikle seg til *byråkratisk* sentralisme?

Hva er byråkratisme? Byråkratisme er i sitt vesen mistillit til det arbeidende folket, en borgerlig og selvisk holdning til revolusjonært arbeid. Byråkratismen fjerner de revolusjonære fra folket, og derfor er den *tvers igjennom reaksjonær*. Som marxist-leninister vet vi at byråkratismen har denne klassekarakteren – den tjener borgerskapet. Nettopp derfor er en av våre viktigste oppgaver nå, i Norge i dag, å bekjempe byråkratismen. Er dette en håpløs oppgave? Vil den stadig produseres ut av den måten vi organiserer kampen på? Vi mener at et slikt resonnement er mekanisk fordi det undervurderer *den subjektive kraften* hos folket, det ser bort fra at vi gjennom en aktiv diskusjon, kritikk og sjølkritikk kan bli kvitt borgerlige tenkemåter – som for eksempel mistillit og forakt for folk.

En slik holdning ser vi på – i beste fall som en hemske for revolusjonært arbeid – i verste fall som unnskyldning for fortsatt å sitte på baken og skrike opp om utbytting og undertrykking.

Vi tror altså på kulturrevolusjonen fordi vi har sett og stadig ser at den gir gode resultater for folket. Derfor følgende artikkel av Mao Tsetung:

En alvorlig lekse

»Livsblodet i alt økonomisk arbeid er politisk arbeid. Dette gjelder især i en tid da samfunnssystemet og det økonomiske systemet gjennomgår grunnleggende forandringer. Bevegelsen for jordbrukskooperativer har fra starten av vært en hard ideologisk og politisk kamp. Ingen kooperativer kan opprettes uten å gå igjennom en slik kamp. Før et helt nytt samfunnssystem kan bygges på det gamle systemets plass, så må denne plassen sopes ren. Rester av gamle ideer som gjenspeiler det gamle systemet, vil fortsette å eksistere i menneskene i lang tid og forsvinner ikke så lett. Etter man har opprettet et kooperativ, må det gå gjennom en rekke kamper før det er blitt befestet. Og til og med *da* kan det falle sammen straks det slapper av i sine anstrengelser.

Sanlouze-kooperativet i provinsen Shansi holdt på å falle sammen på grunn av at det slappet av nettopp når det var begynt å bli sterkt. Ikke før den lokale partiavdelingen hadde kritisert sine feil, gjenopptatt skoleringen av massene for sosialismen og mot kapitalismen og gjenopptatt sitt politiske arbeid, ble krisen overvunnet og kooperativet kunne vokse på ny.

Kampen mot selviske og spontane tendenser til kapitalisme, utviklingen av sosialistisk tenkesett som setter opp prinsippet om å forbinde kollektivets interesser med individenes interesser som en norm for bedømmelse av alle ord og handlinger — dette er de ideologiske garantiene for at den gradvise overgangen fra oppsplittet småbondehusholdning til kooperativ storhusholdning skal kunne gjennomføres.

Dette er en hard oppgave, den må gjennomføres konkret og omsorgsfullt i overensstemmelse med bøndenes egen, levende erfaring og ikke på et firkantet og forenklet vis. Den må gjennomføres nært knyttet til våre økonomiske tiltak og ikke isolert fra disse. Vi har allerede en ganske rik erfaring fra slikt arbeid over hele landet.»

ANARKISMEN SERVERES MED GLASUR: MYSTIKK, HASJ OG WOODSTOCK

Under avsnittet »Anarkismen i Norge i dag» skrev vi:

»Anarkistenes parole om 'individenes frigjøring' kan i siste instans bare tjene storborgerskapet i Norge. Denne individualismen er det som gjør at anarkismen i dag serveres med en glasur av narkotika, Woodstock og mystikk.»

Stalin skriver:

»Grunnsteinen i anarkismen er det enkelte individ, hvis frigjøring etter dens mening er hovedforutsetningen for frigjøringen av massen, kollektivet. I følge anarkismen er en frigjøring av massen umulig så lenge enkeltindividet ikke er frigjort.» (Anarkisme eller sosialisme).

Lenin skriver:

»Anarkismen er borgerlig individualisme på vrangen. Individualismen som basis for hele det anarkistiske verdensbilde. Underkastelse av arbeiderklassen for borgerlig politikk under dekke av å fornekte politikk.» (Tesar om anarkismen).

La oss studere anarkismens utvikling den siste tida i Norge (slik vi kan se den i Gateavisas forskjellige numre):

1970: En større artikkel om Vimala Thakar (en modernisert utgave av de gammel-indiske mystikere):

»Utgangspunktet er at den krise som mange føler at de står overfor i dag, kan *føres tilbake til* (vår uth., red.) en krise i den menneskelige psyke . . . Kina er et eksempel på et land hvor det er gjennomført en forandring av den ytre struktur uten å lykkes i å løse menneskelige problemer som vold, indre splittelse osv.»

Og videre i 1970/71:

For å ordne opp i nasjonen
ordn opp i distriktet, for å
rydde opp i distriktet rydd opp
i landsbyen, og for å rydde opp
i landsbyen, rydd opp i huse-
holdningen rydd opp i deg sjøl.
Hvis det er store grupper av
yngre og eldre folk som job-
ber innenfor gamle tradisjoner,
som har kommet til et felles
grunnlag for bevissthet hvor de
alle føler enhet, hvor de alle
har sett det, da har vi kanskje
begynnelsen til en vennlig kom-
munisme, et vennlig samfunn el-
ler fellesskap, eller vennlig
utadrettet selvutvidelse.

dali's bært.*

revolusjonær politikk:
Collectives in Spain
Strategy for Industrial Struggle
The Irrational in Politics
S.I. Grunnlaggende Banaliteter
Krapotkin: The State
Pariserkommunen (svensk)

förlaget ORDFRONT:
Historieboken
Angola, Mocambique, Guinea Bissau
Upproret har börjat (sangbok)
MOTMASSA (herrar att krossa)

Andre bøker vi anbefaler:
Helbredende urter
Gires (lyrikk) Phil Weidmann
Thunderbolts of peace and liberation
Pionerer på vej mod en ny tid
The Key to Theosophy (Blavatsky)

Blader og aviser:
RAT (womens liberation)
East-West Journal (makrobiotikk)
Rolling Stone (musikk)
Solidarity (anarkosyndikalistisk)

ellers bøker og hefter fra områdene:
astrologi, helse, marxisme-leninisme, anar-
kisme, underground, ikkevold, teosofi, medi-
tasjon, lyrikk m.v.
Undergrunnsaviser og radikale blader
Alle skrifter fra Rovtrykk og Kommunen
dessuten fra PAX, Oktober, Ny Dag, Borgen,
Bonde, Freedom, Federativs, Libertad osv.
Bestill fra postgirokonto 20 89 84
arbeidskollektivets bokfare, Hjelmsø 6843

DET BIODYNAMISKE JORDBRUK

er et svar på noen av tidens mest aktuelle spørsmål. Grunnlaget er en ansvarsbevissthet overfor natur, liv og menneske, forankret i et helse-syn som også omfatter den åndelige side av tilværelsen.

Den kapitalistiske produksjonsmåten har skapt en ny mennesketype. Denne nye mennesketypens fremste egenskap er at det konsumerer, det kjøper og forbruker varer.

Den samfunnsordningen som har skapt dette tanke og handlingsmønster i mennesket - kapitalismen - kjennetegnes ved en økonomisk organisering som er basert, ikke på de naturlige og innelysende menneskelige behov, men på at produksjonen skal profitere.

Langsomt men sikkert nedbryter kapitalismen menneskenes mentale og fysiske helse, og kjører arten menneske ut i selvutslettelse.

VÅKN OPP MENNESKE -
KAPITALISMEN ER DØDEN, -
ANARKIET ER LIVET.

Ingvar K

Dette er individualisme ikledd forskjellige former; overalt en blind reaksjon fra folk som kjenner den kapitalistiske undertrykkning på kroppen. Vi leser side opp og side ned om enkeltindividet som ikke trives og om de forskjellige metoder som skal gi den etterlengtede trivselen.

Men dette er ikke noe nytt: »Overalt hvor det er undertrykkelse er det også motstand.» Slik har det vært til alle tider. Og gateavisas utgydelser over konsum-mennesket er bare parafraser over den evige protesten fra undertrykte enkeltmennesker. Selvsagt er dette en begynnelse, men kommer vi ikke lenger, forblir vi radikale alibier for borgerskapet. Og det første spørsmålet som da må stilles er: »Hvem er våre virkelige venner, og hvem er våre fiender?» Og her kan ikke anarkistene gi noe svar. Nettopp derfor er individualismen basisen for det anarkistiske verdensbilde.

Denne individualismen kan opptre i en kamuflert form – pakket inn i fraser om klassesamfunn og kapitalisme. Vi siterer igjen Føderasjonen av Anarkistisk Ungdom:

»FAU vil erstatte den gjensidige kampen i klassesamfunnet med anarkismens solidaritet og gjensidige hjelp. Dette arbeidet vil vi begynne med å bearbeide vårt eget miljø. Vi vil prøve å skape et virksomt undermiljø av anarkistisk karakter, i den grad det er mulig innenfor rammene av et samfunn som er kapitalistisk.» (Prinsippprogrammet).

Anarkistene i Kristiansund vil sikkert ikke være enige med oss når vi sier med Lenin at »de forneker politikken i et borgerlig samfunn». Men hva annet kan det bety når representanter for den svakeste, den undertrykte klassen, i et samfunn som framfor alt er kjennetegnet av at det er et klassesamfunn – hva annet kan det bety når disse hevder at klassekampen »skal erstattes med gjensidig hjelp»? Dette *må* bety at de utleverer seg til den sterkeste klassen, den undertrykkende klassen; hvis ikke du bekjemper fienden så bekjemper han deg! I den grad Kristiansund-anarkistenes budskap vinner fram i arbeiderklassen vil det derfor »underkaste arbeiderklassen en borgerlig politikk». (Lenin: Teser om anarkismen.)

For disse saktmodige »revolusjonære» som tydeligvis oppfatter *solidaritet* som »la oss være frie sammen, søsken» – og *ikke* som ren klassekamp, vil vi derfor minne om Mao Tsetungs ord:

»En revolusjon er ikke noe middagsselskap – den er ikke det samme som å skrive et essay, male et bilde eller brodere. Den kan ikke være så forfinet, så makelig og så mild; så moderat, vennlig, høflig, tilbakeholdende og høymodig. En revolusjon er en omveltning, en voldshandling som medfører at en klasse styrter en annen klasse.» (1927).

Hva synes borgerskapet om anarkistene?

Det har vært skrevet begeistrede artikler i Aftenposten om Ginsberg og Vimala Thakar, likeså om »ikke-vold» og de danske storfamilier. Gateavisa skriver: »Skolen burde skape mennesker som kunne leve for seg selv, som kunne realisere sine lengsler gjennom skapende utfoldelse i gjensidige, likeverdige forhold med andre mennesker.» Fint – og hva så? Det samme kunne vært skrevet i Morgenbladet og vakt entusiasme hos en rekke reaksjonære foreldre; Rudolf Steiner-tilhengeren og generaldirektøren i Akerkonsernet (en av de større norske monopolbedriftene), *Siem*, ville rose anarkistene for deres menneskevennlige syn.

Er det noe galt i det? Ja! For det viser nettopp at Lenin har rett når han karakteriserer anarkismen som »borgerlig individualisme på vrangen».

Mao Tsetung skrev i 1930:

»Forsåvidt det gjelder oss er det etter min mening ikke bra hvis en person, et politisk parti, en hær eller en skole ikke angripes av fienden, for i så fall betyr dette ganske avgjort at vi er sunket ned til fiendens nivå. Det er bra om vi angripes av fienden for det viser at vi har trukket en skarp skillelinje mellom fienden og oss. Og enda bedre er det om fienden retter ville angrep mot oss og tilsvirter oss fullstendig uten å tilkjenne oss en eneste god egenskap. Dette viser at vi ikke bare har trukket en skarp skillelinje mellom fienden og oss, men at vi også har oppnådd en god del i vårt arbeid.»

Derfor bør anarkistene bli betenkte når de ser den sympatien som på forsommeren 1971 har vokst fram i Arbeiderbladet for anarkistene i Frankrike og USA, når de ser med hvilken letthet anarkistene kommer inn på kronikkplass i avisa med budskapet om selvorganisering og hets mot bolsjevik-revolusjonen. Og hvis anarkistene tror at dette skyldes dumhet hos sosialdemokratene, bør de studere utviklingen i Sverige.

Vi siterer fra »Gnistan», organ for KFML (marxist-leninistene i Sverige):

»Svenska arbetsgiverföreningens (SAF) avdeling för samhällskontakt har givit ut et internt informasjonsskrift, »Innblick i vänster-debatten». Här sägas det at det nå er nödvändigt för dom kapitalistiske företagen att slå tilbake kritiken från vänster . . . Det viktigaste i detta skrift är upplysningarna att det är dom marxist-leninistiska organisasjonerna som blir betraktad av SAF som allvarliga fiender.»

Og Gnistan skriver vidare under overskriften:

Monopolkapitalets femta kolonn

Men SAF har hopp på en förändring. "Inblick i Vänsterdebatten" förkunnar:

Det finns dock anledning anta, att den dominerande roll som KFML i dag spelar inte kommer att bestå på samma övertygande sätt under de närmaste åren.

Och vilka är det då som ska frälsa monopolkapitalet ifrån ondo? Fackföreningsrörelsens representanter, kanske? Nej, men de kommer nog att göra så gott de kan. Diverse fackförbundstidningar har för övrigt redan inlett eldgivning mot KFML. Men "Inblick i Vänsterdebatten" sätter sitt största hopp till andra.

För det första till

den s k Bolsjevikgruppen, som hårt kritiserar just det stalinistiska draget hos KFML.

För det andra till det faktum

att trotskistiska grupperingar börjat dyka upp.

Därmed har SAF presenterat samtliga avdelningar i monopolkapitalets femte kolonn, vars uppgift är att förhindra eller åtminstone fördröja utvecklingen av de organisationer monopolkapitalet verkligen fruktar. Baude¹.

Makthaverne i samfunnet er ikke dumme — de vet hvem som er deres venner og hvem som er deres fiender. Derfor mener vi at denne alliansen mellom arbeidskjøperne og »revolusjonære» anti-stalinister er et klart uttrykk for klasseinnholdet i anarkismen i dag.

Er det tilfeldig at nettopp anarkismen serveres med en glaser av mystikk, hasj og woodstock?

Nettopp fordi anarkistene mangler en analyse av årsakene til undertrykkelsen i Norge; nettopp fordi de i realiteten fornektet nødvendigheten av klassekamp; nettopp fordi de ikke ser betydningen av *organisert* kamp — så blir den anarkistiske revolusjonen et spørsmål om å *frigjøre individet her og nå*.

Revolusjonen blir å nekte å gå med på borgerskapets premisser.
Revolusjonen blir å opprette alternative »livsformer», den blir:

»La oss være lykkelige sammen, søsken, og ikke utbyttere og utbyttede» (Ginsberg i Gateavisa). Og det er klart at all flukt fra klassekampen, alt som kamuflerer klassekonflikten i Norge gir en øyeblikkelig illusjon av »lykke».

Hva er det som kamuflerer klassekonflikten i Norge? Narkotika gjør det; å søke sammen på en »grønn øy» — som Woodstock — gjør det samme. Derfor mener vi at anarkisme og hasj/Woodstock hører i hop.

Men dermed har vi ikke sagt at alle anarkister er narkomane. Vi hevder derimot at fordi det ikke er noe ideologisk motsetningsforhold mellom det å være anarkist og det å røyke hasj, så brukes det »glade budskap» om hasj og frihet i dag mer eller mindre bevisst av ledende anarkister som lokkemat for å skaffe seg det de ikke har: »masser», tilhengere.

Derfor tar vi opp følgende artikkel fra Røde Garde, SUF(m-l)s hovedorgan (nr. 4/71):

«Den grønne øya»

Vi ville skape et kollektivt samfunn, et samfunn der vi skulle leve i fred og ha det bra sammen. Slik var innstillinga blant de fleste på Forsøksgymnasiet i Oslo da jeg begynte der. Vi hadde lengta etter å komme vekk fra den jævlige skolen vi hadde gått på før. Nå hadde vi endelig fått et alternativ – en skole der alt var fritt – der vi ganske enkelt skulle leve sammen og være glade.

Kameraten som forteller vanka i lang tid i et miljø der alle røykte hasj og brukte andre stoffer.

Den første tida syntes jeg det var deilig. Vi satt sammen i grupper, prata om filosofi, om Mao og Sartre. Jeg hadde følelsen av at dette virkelig var et riktig kollektiv. Jeg syntes jeg hadde bra kontakt med disse menneskene.

Men etterhvert skjønte jeg at miljøet var veldig stillestående. Selv om jeg kanskje kunne oppleve bra ting, ble jeg snart frustret over at det ikke var noen utvikling. Men det viktigste var at jeg begynte å se meg litt rundt: Der satt vi på vår grønne øy, som etter hvert ikke var så grønn lenger, og utafør var alt som før. Folk fikk det ikke bedre fordi om vi satte oss ned, ga blaffen i skolen og røykte hasj.

Hvordan ser du nå mer allment på denne formen for opprør?

Jeg syntes sjøl at jeg ved å bruke hasj og være med i denne gruppa gjorde opprør mot samfunnet. På en måte var hasjen et symbol på vårt opprør. Slik er det også allment: siden borgerskapet offisielt tar avstand fra denne livsformen, innbiller en seg lett at dette er et virkelig opprør. Men det en ikke skjønnes at denne formen for opprør egentlig er helt ufarlig for borgerskapet, borgeren ønsker seg heller hippies enn folk som bevisst arbeider for revolusjonen blant massene.

Det blir nemlig aldri annet enn et individuelt opprør. Og slik har det jo alltid vært i det borgerlige samfunnet. Mange vil forsøke å løse sine problemer ved å trekke seg bort fra samfunnet, la være å arbeide og drømme seg vekk ved å bruke rusgifter. Men det er feilaktig, fordi disse problemene er noe alle de

undertrykte masser under kapitalismen har, det er dermed problemer som bare kan løses ved klassekamp.

Når en på denne måten isolerer seg fra virkeligheten, får en også lett mange reaksjonære forestillinger om den. Mange begynner å se ned på vanlige folk, folk som arbeider, går på skolen og lever et vanlig liv. En utvikler lett høye tanker om seg sjøl, som profeter og bedrevitere.

Er det noen bestemte ideologier som gjør seg gjeldende innafor narkotikamiljøet i dag?

Jeg tror dette er varierende fra gruppe til gruppe. Ofte har en ikke noen bestemt ideologi. Men i den seinere tida har vi sett at anarkistisk tenkning er noe som er utbredt i bestemte miljøer i Oslo der en også ser på hasjbruk som progressivt.

I en løpeseddel som ble delt ut av en del anarkister 1. mai i Oslo står følgende: »Men en blank bil og en full mage er i lengden en dårlig erstatning for et tomt liv.» Denne setninga er kanskje ment som en »kritikk» av arbeiderklassen. Men den viser til gagns hvordan de forakter vanlige folk og hvor fremmed de står overfor de arbeidende massene. At arbeidsfolk må kjøpe bil, skyldes organiseringa av samfunnet. Folk har lang vei til jobben. Og når kapitalistene ikke bygger kollektive transportmidler, men nedlegger dem, da må du ha bil – hvis du ikke ønsker å bo i brakke eller få din reelle arbeidstid forlenget med masse reisetid. Full mage er forutsetninga for å kunne jobbe effektivt slik arbeidsgiverne krever. Og med den boligdyrtida folk opplever i dag, er dette slett ikke noen selvfølge for mange mennesker.

Denne setninga uttrykker med andre ord forakt for folket og for den kampen arbeidsfolk i dag fører mot dyrtid og for bedre kår.

Dette er kjernen ved mye av den ideologien som utvikler seg innafor stoff-miljøene – forakt for massene. Det gjelder ikke bare innafor disse bevisste anarkistiske miljøene, men tendensene finnes overalt i miljøer av denne typen.

HVEM TJENER PÅ NARKOTIKAMISBRUKET?

De som tjener på narkotikamisbruket er i hvert fall ikke brukerne. Foruten den økonomiske utnyttinga de er utsatt for, blir de også ofte menneskelige vrak fordi stadig misbruk av narkotiske stoffer fører til at indre organer ødelegges. Men hvem tjener de virkelig store pengene på dette? De store partiene narkotika som i det siste året har blitt beslaglagt i Norden ble ikke kjøpt opp av smågutter. Det er kapitalsterke folk som snylter på det råtne kapitalistiske systemet. Folk som har råd til å ta sjansen på at noen av forsendelsene blir beslaglagt fordi de har kapital nok til å sende så mange partier at fortjenesten likevel blir enorm.

I Norge, ser det foreløpig ikke ut som det er virkelig store smuglere. Foreløpig har det som har kommet hit vært større eller mindre smuler fra de rikes bord, og opphavsmennene og mellomleddene har tjent seg rike underveis hit. Uten at vi skal benekte at de norske pusherne tjener grovt på sin innsats i den råtne forretningen.

En annen ting som kjennetegner narkotikahandelen er at de virkelig store haiene sitter på sine kontorer som respektable storkapitalister og overlater til småfolk, ofte er de sjøl misbrukere, å ta alle riskene ved salget av stoffene. Resultatet blir da at de selgerne som politiet her i Norge griper, omtrent aldri kan lede til hovedmennene bak narkotikahandelen, og derfor kan som regel store fengselsstraffer for selgerne ikke stoppe utviklinga.

Enkelte borgere hyler opp om at selgerne skal ha livsvarig fengsel og brukerne strengere straffer for å få slutt på narkotikaproblemet. Salg av narkotiske stoffer er en råtten forretning som det må slås hardt ned på, men å sette f. eks. ungdomsnarkomane i fengsel når det de i første omgang har behov for er å få skikkelig legehjelp, viser at borgerskapet slår i blinde og ikke er i stand til å løse problemet.

Vi vil kort korrigere den siste artikkelen på ett punkt: Det hevdes at storsmuglerne ikke har blitt oppmerksomme på Norge ennå. Det er nettopp dette som nå er i ferd med å skje. I dag kan vi se stadig større mengder av »libaneser»-hasj som er iblandet heroin for raskt å gjøre kjøperne avhengige av stoffet, for at de skal bli avhengige av heroin som er langt dyrere. De økende mengdene av opium som kommer inn på markedet peker i samme retning: De store »pusherne» direkte fra de italienske narko-fabrikkene er nå ute på det norske markedet (antagelig gjennom NATO-folk på Kolsås). Vi kommer til å få »varme» narkotikasomre utover, derfor skal vi ta desto grundigere på dette spørsmålet.

Gateavisa er begeistret for »heavy-rock»-musikken (f. eks. Led Zeppelin) og slik mystifiserende musikk. Men vi stiller spørsmålet: Hvordan likte borger-skapet Woodstock?

Vi skal igjen komme med to avisklipp. Først borgerpressa:

»Det amerikanske ungdomsopprøret er nyansert i motsetning til europeiske radikaleres beundring for gamle profeter og deres autoritære dogmer.»

Og Røde Garde nr. 4/71:

»Woodstock-fenomenet er en reaksjon på de menneskefiendtlige trek-kene ved det systemet vi lever i, men det er *ingen målrettet motstand*. Festivalen demonstrerte samholdet mellom unge mennesker, men også tilbaketrekning og flukt. Popfestivalen løser ingen samfunnsmessige problemer; utbyttersystemet lar seg ikke rokke like lett som festivaldel-takerne lar seg rocke. Opprøret blir ikke farlig.

Dette er grunnen til at f. eks. VG ikke skriker opp om asosial boms som de pleier å gjøre, men derimot roser verdiene i denne ungdomskulturen. For borgerne er det selvsagt langt å foretrekke at ungdommen befatter seg med pop og narkotika enn at de arbeider aktivt med å knuse det kapitalistiske systemet.»

Dette er grunnen til at anarkistene får lov til å arrangere sine »folkefester» i Oslo i fred, og det er grunnen til at de danske anarkistene arrangerer sine fester hver uke i Københavns parker. Med storborgernes velsignelse!

Gateavisa om festen: »Folk spilte, hørte, bakte, solgte saft, mat, aviser, bøker og såpe og grønnsaker, rydda og smilte . . . Snuten stakk såvidt innom, men gikk igjen.» Hvorfor skulle vel politiet gripe inn – selv om anarkister uttalte tilfreds over høyttalerne at folk drakk og sniffet og »blåste»? Storborgerne og pampene i LO/DNA arbeider som desperate for å få Norge innmeldt i EEC, de har ikke tid til å kose seg med »folkefester» på St. Hans-haugen. De vet at innmeldingen går glatt så lenge folket ikke reiser seg til organisert og hard kamp mot dem. *Denne* kampen later ikke anarkistene til å se som en viktig oppgave.

Derfor ser nok gjerne storborgerskapet at det blir mange folkefester med anarkistene som arrangør.

ANARKISTENE OG RØD ARBEIDERFRONT 1. MAI

Et dokument i anti-kommunisme

Da anarkistene ville gå i Rød Arbeiderfronts (RAF) 1. mai-tog i Oslo, sa sporveisarbeiderne som gikk i toget: »Enten forsvinner de med sine svarte faner, eller så forsvinner vi med våre røde!»

Dette er ikke bare et uttrykk for at de svarte fanene representerer en helt annen strategi for den anti-kapitalistiske kampen, at de står for en ideologi som tar utgangspunkt i individets og ikke massens frigjøring. Viktigere er det at de svarte fanene står for direkte kamp mot kommunistene; om den svarte fanen sprites opp med rødfarge eller annet for å illudere anarko-syndikalisme eller andre anarkistiske retninger, så endrer ikke det på følgende faktum: Hovedsida og drivkraften i arbeidet til ledende anarkister i Norge i dag er den anti-kommunistiske hetsen. Historiske erfaringer har lært oss at dette ikke er noen tilfeldig engangforeteelse. I Ukraina og Kronstad som i Spania har anarkistene med sin kamp mot revolusjonære partier falt arbeiderklassen i ryggen og farget folkets frigjøringskamp med blod. Dette er også de svarte fanene.

En sak er derfor hva anarkistene *sier*, hva de forskjellige retningene i anarkismen står for av ideologi og teori. Det er dette vi til nå har beskjeftiget oss med i heftet.

En annen sak er hva anarkistene *gjør*. De ideologiske motsigelsene mellom marxister og anarkister er store, men det er gjennom sin praksis i Norge i dag og gjennom konkrete historiske hendelser at anarkismen viser sin *sanne* natur, at baksida av medaljen om folkemakt og brorskap viser seg å være anti-kommunisme. Vi tar opp det som skjedde 1. mai for å vise, at anti-kommunismen ikke bare er baksida av medaljen, men utvilsomt forsida hos en del anarkister.

Hva skjedde 1. mai?

En gruppe anarkister i Oslo ville gå i RAF-toget med svarte faner og flagg med hasj-symboler på. De sa at de støttet togets hovedparoler – og det gjorde sikkert også en del av dem. RAF-ledelsen ville gjerne ha folkene med i toget, og i likhet med andre grupper som hadde tilsluttet seg, kunne anarkistene få spre propagandaen sin i og langs toget, *men uten anarkistfanene*. En del av dem rullet sammen fanene og gikk i toget, noe som styrker aksjonsenheten i folkets kamp.

Men betyr det styrking av folkets kamp eller godbiter til borgerpressa når resten av anarkistene, etter 1/2 times grundig diskusjon med togledelsen, forsøker å trenge seg inn i toget med makt? Var det en tilfeldighet at det var ledende anarkister med lang erfaring i anti-kommunistisk arbeid (f. eks. fra Faglig Studentfront) som gikk i spissen for å provosere fram en slik konflikt? Er det en tilfeldighet at det er de samme anti-kommunister som leder den »frihetlige skolegruppa», og som det første bidrag fra denne gruppa serveres en sensil med hets mot marxist-leninistene?

Var det en tilfeldighet at *nøyaktig* det samme skjedde i Bergen, Kristiansund og Trondheim – alle steder var det kjente anti-kommunister som forsøkte å presse seg inn i toget med svarte faner. Eller var det slik at det møtet som »Rovtrykk» hadde innkalt anarkistlederne til like før 1. mai utarbeidet et enhetlig hetsprogram? (Rovtrykk er et anarkistforlag som til nå *utelukkende* har utgitt anti-kommunistisk propaganda.)

Er det viljen til å styrke folkets kamp som får anarkistene til å kjøre opp plakater i flere byer 1. mai hvor en kjent marxist-leninist framstilles som pamp avbildet ved siden av Hitler? Var det på grunn av plassmangel at disse plakatenes ble klistret *oppå* RAF's plakater? Er det kampen mot kapitalen som er det viktigste hos anarkistene når *all* propagandaen deres på 1. mai besto av anti-kommunistisk hets til forveksling lik den hetsen mot Stalin som ble kjørt ut av Sydøst-Asia-komiteens postbud: Ky-gutta?

Er sporveissarbeidernes reaksjon på de svarte fanene et tegn på at anarkistene står på den rette sida i klassekampen i Norge? Når den »revolusjonære» anarkisten Selstad oppfordrer medlemmene i Folkebevegelsen til å stemme *mot Rød Front* ved generalforsamlinga i Studentersamfundet – støtter han da kampen mot monopolkapitalen?

Og endelig anarkistene som overgikk VG'S Grundt Spang i anti-kommunistisk hets: Å male »Kamp mot EEC og Dyrtid» med svære røde bokstaver over fasaden på en offentlig bygning i Bodø natta til 1. mai – tyder det på at anarkistene ser kampen mot EEC og for folkets interesser som det viktigste? Å spille på splittelsen i EEC-mofstanden for å få hengt marxist-leninistene ut som pøbler – er dette å støtte folkets kamp?

Ingen som står på folkets side i kampen mot kapitalen kan svare noe annet enn nei! på disse spørsmålene. Disse anarkistledernes praksis har slått grundig hull på det fine pratet deres om aksjonsenhet, folkemakt og frihet. For klassekampen vinnes ikke verken ved gode intensjoner eller vakre ord – det er din politiske praksis som bestemmer om du er venn eller fiende.

Til slutt nok et eksempel som viser hvordan ønsket om å tjene folkets interesser drukner i anarkistledernes individualisme: Terje Nypans eskapader under demonstrasjonen i Stortinget. Elever og studenter som deltok i demonstrasjonen gikk rolig inn i Stortinget og satte seg – unngikk hele tida unødige provokasjoner overfor politiet. De så dette som den eneste muligheten for å få presset tilbake truslene mot dem: Normerte prøver og rasjonalisering av skolen og utkastning av husleiestreikende studenter. Men overraskende nok deltok Nypan i demonstrasjonen – han som hadde vært av de ivrigste i Faglig Studentfront til å slåss *mot* husleiestreiken og *nektet* å støtte de streikende. Anarkistlederen gikk umiddelbart og målrettet inn i slagsmål med politiet, slo og sparket og oppnådde å bli arrestert. Så kunne han senere sitte på ordentlig celle i Møllergata 19 og skrive om politistaten og friheten på dopapir – dopapir som senere ble kjørt opp i faksimile på Nypans egne, private veggaviser rundt om i Oslo.

Dette er anarkist-ledernes »klassekamp». Den tjente ikke demonstrantene i Stortinget, og den tjener ikke det arbeidende folket i Norge.

Aksjonsenhet mellom anarkister og marxist-leninister?

Svaret er helt klart ja! Anarkister og alle andre som ser at EEC vil bety at storborgerskapet i Norge konsoliderer makta si, og som derfor vil styrke og organisere kampen mot EEC, vil vi gjerne samarbeide med. Når anarkistene vil støtte beboeraksjoner mot bolignød og husleiestreiker mot boligdyrtida, når de vil støtte befolkningens kamp mot Haussmannslinjas rasing av Oslo – da synes vi *det* er bra saker som vil tjene frigjøringskampen. Ingenting er bedre enn at anarkistene går med i demonstrasjoner og aksjoner når de støtter parolene, – men det skal være uten anti-kommunistiske provokasjoner og pøbelstreker, det skal være uten svarte faner med propaganda for narkotika og hasj.

Hvorfor? Fordi kommunistene er redde for å bli angrepet? Nei, men fordi det svekker den revolusjonære bevegelsen som i dag bygges opp i Norge, og som Rød Arbeiderfront 1. mai er det kraftigste uttrykket for til nå. Fordi det derfor styrker monopolkapitalens undertrykking av folket.

Det er vi ikke tjent med.

TILLEGG:

DA ANARKISTENE FALT ARBEIDERKLASSEN I RYGGEN. HISTORISKE EKSEMPLER.

Anarkistene og opprøret i Kronstad 1921

Historien om Kronstadopprøret og det som kalles »folkets spontane kamp mot partibyråkratiet», er en gjenganger i anarkistisk propaganda. Seinest i juni 1971 fikk anarkistene hjelp av Arbeiderbladet til å spre sitt »dokument» om Kronstad-matrosene som i hovedsak er bygget på Trotskijs subjektivistiske selvbiografi: »Den russiske revolusjonens historie». Vi ser det ikke som en viktig oppgave å slå anarkistene i hodet med historiske eksempler, men trekker dem kort fram her for å vise bakgrunnen for feilaktige syn som anarkistene har i dag i Norge. Historien deres om Kronstad viser hvordan manglende vurdering av *helheten* i en situasjon og manglende analyse av klassekreftenes stilling svekker arbeiderklassens langsiktige kamp.

Da den russiske borgerkrigen var over sto den nye arbeiderstaten overfor store problemer. Som en følge av borgerkrigen og den hvite hærens herjinger, var industriproduksjonen sunket kraftig og de varene som industriarbeiderklassen kunne bruke til å bytte til seg varer fra landsbygda for, fantes i liten grad. Dette resulterte i sult og nød i atskillige byer – det var en alvorlig krise som måtte løses.

På samme tid var Sovjetmakta truet av imperialistiske stater på alle kanter; USA, England, Japan og Frankrike håpet på muligheten for nye invasjoner og allianser med »hvite» hærer.

Dette er den helhetlige situasjonen vi må vurdere Kronstadopprøret innenfor. Komintern skriver:

»Under en mulig væpnet intervensjon fra kapitalistene eller varig kontra-revolusjonær krig mot det proletariske diktatur, må den økonomiske politikk framfor alt gå ut fra de interesser som tjener forsvaret av proletariatets diktatur. Herunder kan en krigskommunistisk økonomi bli nødvendig.

Den er intet annet enn en organisering av det forbruk som tjener det militære forsvar forbundet med et system av økt trykk på de kapitalistiske grupper (konfiskering, rekvisisjoner osv.). Herunder blir den frie handel og markedsforbindelsene mer eller mindre likvidert, og den individualistiske økonomiske impuls hos småprodusentene i høy grad ødelagt. Dette fører til en nedgang i landets produktivkrefter. Denne krigskommunistiske politikk finner sin historiske berettigelse deri at den undergraver det materielle grunnlag for de lag innenfor samfunnet som er fiendtlig stilt overfor arbeiderklassen, sikrer en rasjonell fordeling av de forråd som eksisterer og letter det proletariske diktaturets væpnede kamp. Ikke desto mindre kan den ikke oppfattes som et »normalt» næringspolitisk system under proletariatets diktatur.»

Industriens gjenreisning var nøkkelen for å sikre sovjetstatens forsvar, og arbeiderne kunne ikke vente på å få noe å spise til industrien var gjenreist. Derfor ble det foretatt tvangsrekvirering av matvarer især fra mellomstore og store bønder. Når bøndene så at de ikke fikk varer tilbake for sine produkter, avtok jordbruksproduksjonen — eller varer ble gjemt vekk. Denne økende misnøyen blant bøndene fikk konsekvenser for Kronstadopprøret og anarkistenes propaganda mot bolsjevikene.

Kronstad er festningøya og flåtebasen som ligger omkring 30 km fra Leningrad. Matrosene her hadde under borgerkrigen vært noen av de beste i hele hæren og hadde også spilt en avgjørende rolle under Oktober-revolusjonen ved sin tillit til bolsjevikene. Mot slutten av borgerkrigen hadde mange av matrosene fra 1917 falt, eller blitt sendt ut til forskjellige deler av fronten, og nyrekrutteringen av matroser hadde mest funnet sted blant bøndene. Flertallet av matroser hadde sin klassebakgrunn blant de mellomstore bøndene, dvs. lag som hadde en mer vaklende holdning til revolusjonen, og som nå merket krigskommunismen på kroppen.

Opprøret begynte i februar 1921 med en demonstrasjon. Dagen etter ble det holdt et stort massemøte for matrosene hvor opprørets hovedparoler ble vedtatt. Parolene gikk ut på krav om fri handel, tilbakekalling av vakttropper og om legalisering av de forskjellige sosialistiske partiene. Kravene bar preg av det faktum at det marxist-leninistiske partiet ikke hadde konsolidert sin stilling på landsbygda godt nok etter at borgerkrigen sluttet. Det ble reist kritikk mot bolsjevikene for at de gikk for fort fram. Partiet tok lærdom av kritikken og forandret linja; Lenin sier: Vi var gått for langt, vi hadde ikke skaffet oss tilstrekkelig grunnlag. Massene hadde på følelsen det vi selv ikke maktet å gi bevisst uttrykk for — nemlig at en direkte overgang til en ren sosialistisk styreform, til et rent sosialistisk fordelingssystem var over vår evne, og at vi ville bli truet med en katastrofe med mindre vi kunne vise at vi var i stand til å slå retrett og innskrenke oss til lettere oppgaver.»

Med dette mener Lenin å ta noe av Kronstad-kritikken for korrekt. Før **alle** det sosialistiske stadiet kunne inntre, måtte Sovjet gjennom et **mellomstadium**, en blandingsøkonomi (statlig og privat), men hele tida med **arbeiderklassen** som den ledende klassen. Krigskommunismen ble derfor **erstattet** med den »Nye økonomiske politikken» (NEP). Hovedformålet med **NEP**-politikken var å gjenreise industrien fra grunnen av for å få utvekslingen mellom industri og jordbruk i gang igjen. Ved en slik politikk ville en også øke jordbruksproduksjonen og velstanden på landsbygda, bedre bøndernes kår og gradvis trekke dem med i oppbygginga av sosialismen.

Men hvorfor ble Kronstadopprøret slått ned av bolsjevikene? La oss se på de andre av opprørernes krav. Legalisering av de øvrige sosialistiske partiene! Det betyr fritt spillerom for venstrekommunistene: Bolsjevikene hadde allerede i altfor stor grad latt disse slippe til på landsbygda med sitt populistiske program som gikk på hets mot bolsjevikenes økonomiske politikk og krav om at bondeklassen måtte være den ledende kraften under oppbygginga av sosialismen. »De øvrige sosialistiske partiene» betyr blant annet økt aktivitet fra Kadettpartiet – et borgerlig-liberalt parti forkledd som sosialister. Under Miljukovs ledelse gikk dette partiet i allianse med »de hvite» under borgerkrigen og støttet nå Kronstad-parolen: »Sovjeter uten kommunister.»

Om opprøret ikke hadde blitt stanset ville det på grunn av de borgerlige partienes (herunder anarkistenes) iherdige forsøk på å spre det til andre deler av Russland, ha ført til en svekkelse av arbeiderklassens stat og gitt økt makt til en oppsplittet bondeklasse. Konsekvensen av dette kunne bare bli en ting: større spillerom for borgerskapet og kontra-revolusjonen til å gjennomføre ukontrollert kapitalistisk varebytte.

Anarkistene spilte ingen ledende rolle under selve opprøret, men utnyttet det ivrig i sin anti-kommunistiske propaganda. Det oppsto en klar allianse mellom det borgerlige kadettpartiet og anarkistene i et forsøk på å spre opprøret. Alliansens klasseinnhold kan vi også her lese ut av den utenlandske borgerpressas begeistring for Kronstad-matrosene. Opprøret ble flittig brukt for å gi inntrykk av at Sovjetmakta sto overfor sitt endelige nederlag. Anarkistene kunne ikke se at til tross for at det var begått en del feil under krigskommunismen, så var det mulig å rette opp disse feilene for hele tida gjennom *helhetlige* analyser å komme fram til en felles politikk for hele sovjet-staten.

17. mars 1921 ble Kronstad-opprøret slått ned av regjeringstropper etter at opprørerne hadde fått henstilling om å legge ned våpnene.

Og i dag brukes igjen Kronstad i anti-kommunismens tjeneste, – anarkistene kan fremdeles ikke se at mangelen på en *helhetlig* analyse av situasjonen, undervurderingen av borgerskapets styrke og deres konsekvente

kamp mot staten (også arbeiderstaten), gjør at de er og vil fortsette å være kapitalens femte kolonne innenfor folkets rekke, borgerskapets store håp i en revolusjonær situasjon.

Kort om Ukraina og frihetshelten Makhno

En annen anarkistisk gjenganger (ennå ikke i Gateavisa) er historien om Makhno, bondesønnen fra Ukraina, som i snaut to år regjerte en »frihetlig» bondestat i Ukraina med 6 millioner innbyggere Moskva midt imot. Vi skal bare kort nevne de momentene som Gateavisa ikke kommer til å ta med i vurderingen av »Makhnovtsjina», og som er helt avgjørende for konklusjonen.

Kort etter Oktober-revolusjonen reiste det seg et bondeopprør i Ukraina mot det reaksjonære regimet som var innsatt der av de tyske og østerrikske okkupasjonshærene. Makhno kastet seg på denne opprørsbølgen og klatret til topps på den under stadig propaganda mot bolsjevikenes krigskommunisme og for bøndernes selvstyre i Ukraina. Her er det særs viktig å nevne at Ukraina var et nøkkelområde for den russiske arbeiderstaten på grunn av sine store naturrikdommer – især mineraler og korn – som var nødvendige for å gjenreise industrien og løse krisesituasjonen i byene. Makhno nektet ethvert samarbeid med bolsjevikene og oppildnet bøndene til å forsvare disse rikdommene med våpen i hånd (noe som endatil bekreftes av anarkistiske historieskrivere).

Makhno sto på de rødes side i kampen mot okkupasjonshærene og de hvite styrkene, men han nektet å samarbeide med de røde styrkene mot general Denikin og førte en motstand som anarkisten og historikeren Woodcock karakteriserer som »lite effektiv». Årsaken til dette er dels at han var en individualistisk, konservativ bondeleder som ikke vant tillit blant soldatene, og som manglet talent for organisering av hæren sin, dels at han overhodet ikke vant industriarbeidernes støtte (noe som vel ikke er særlig merkelig).

Høsten 1919 ble imperialistenes angrep på den polske fronten intensivert og den »røde hæren» ba om Makhnos støtte her. Dette ble avslått og Makhno innledet i stedet en geriljakrig mot de røde styrkene i Ukraina. Denne situasjonen ble utnyttet av de »hvite» som under general Wrangel og med støtte fra England og Frankrike invaderte Sovjet fra sør.

Dette angrepet ble slått tilbake av den røde hæren. Etter at Makhno på dette vis militært og økonomisk hadde forsøkt å slå beina under den unge sovjetmakta, ble styrkene hans angrepet av den røde armeen i 1921. I denne kampen ble Makhnos berømmelige »folkemakt» avslørt: De ukrainske bøndene gikk *med* de røde styrkene *mot* Makhnos geriljabander og drev ham ut av landet i 1921.

Anarkistene går mot den spanske folkefronten i 1936

I 1936 forsøkte generalene Franco og Mola å styrte den spanske regjeringa ved et fascistisk militærkupp med støtte fra godseierne og storborgerskapet. Dette ble startsignalet til den tre år lange spanske borgerkrigen. Ved kuppforsøket grep massene inn og tvang regjeringa til å utlevere våpen til bøndene og arbeiderne. Den borgerlig-radikale regjeringa ble presset til å gå av og regjeringsmakta ble gitt over til en folkefrontregjering med sosialistisk ledelse og hvor arbeiderpartiene var i flertall. Innenfor denne anti-fascistiske folkefronten oppsto det to linjer på spørsmålet om hvordan det reaksjonære opprøret skulle bekjempes:

Det radikale borgerskapet, sosialistene, kommunistene og flertallet av faglige organisasjoner gikk inn for følgende: Å utvikle det området som regjeringa behersket som en parlamentarisk-demokratisk republikk, fortsette den radikale reformpolitikken, utvikle økonomien og oppløse de reaksjonære og fascistiske partiene.

Anarko-syndikalistene og »venstre»kommunistene erklærte kamp mot denne linja og hevdet: Den sosialistiske revolusjon er vår umiddelbare oppgave, produksjonsmidlene må straks overføres til samfunnets eie og en føderalistisk stat må bygges opp. I Katalonia og Barcelona hvor reaksjonen sto svakt, begynte anarkistene å spille på de nasjonale selvstendighets-følelser hos massene, og arbeiderkommuner ble organisert i disse områdene.

For å kunne avgjøre hvilken av disse linjene som er riktig, må vi finne ut hva som er hovedmotsigelsen under den spanske borgerkrigen. Vi må altså foreta hva anarkistene ikke er særlig kjent for: en *klasseanalyse*.

Anarkistene og »venstre»kommunistenes syn kan oppsummeres slik:

Spania i 1936 er å ligne med Russland i 1917. Begivenhetene i juli – da massene spontant grep initiativet for å slå tilbake Francos kuppforsøk, har skapt en revolusjonær situasjon. Nå står den proletariske revolusjonen på dagsordenen!

Mot dette pekte kommunistene helt riktig på følgende:

I 1917 var tsarveldet i Russland likvidert gjennom februar-revolusjonen. Det gamle voldsapparatet var i full oppløsning og var ikke brukbart som et redskap for borgerskapet og godseiere i klassekampen. Den eneste selvstendige maktfaktoren i Russland var arbeider- og bondesovjetene, og den borgerlige, provisoriske regjeringa satt derfor på sovjetenes nåde. Borgerskapet og godseiere var på defensiven og klamret seg til regjeringa for å vinne tid til å organisere en motoffensiv. I *denne* situasjonen var et slag mot regjeringa og det borgerlige demokratiet et slag mot utbyrternes siste forsvarsposisjon. Derfor sto revolusjonen på dagsordenen i Russland.

Men slik var ikke situasjonen i Spania i 1936, og her finner vi årsaken til at anarkistene førte en eventyrpolitikk:

Godseiere og storborgerskapet hadde et selvstendig maktgrunnlag. Disse klassene kom med et *offensivt* framstøt ved kuppforsøket og massenes kamp var et *forsvar* mot dette angrepet. Den borgerlige regjeringa i Spania var ikke overklassens siste støtte, men en fare for denne klassen: regjeringa sto nemlig for en samarbeidslinje mellom det radikale borgerskapet og arbeider- og bondeklassen. Francos kuppforsøk var derfor et forsøk på å stanse den revolusjonære utviklingen i Spania *før* massene gikk til angrep på bred front.

Derfor gikk hovedmotsigelsen i Spania i 1936 mellom storborgerskap og godseiere på den ene sida og det radikale borgerskapet, småborgere, bønder og arbeidere på den andre sida. Å lansere den proletariske revolusjonen i en slik situasjon, betyr å jage den delen av borgerskapet som var villig til å forsvare folket mot fascismen, over i fiendens armer. Derfor var anarkistenes politikk ikke bare feilaktig, men klart en *styrking av storborgerskapet* – dvs. kontra-revolusjonær.

Anarkistlederen Selstad skriver i Gateavisa (3/71):

»... En dyptgripende revolusjon feide over Spania og CNT (anarko-syndikalistenes fagforening, red.) sto i spissen for den. I løpet av få måneder ble store deler av landet overtatt av syndikatene som styrte på grunnlag av arbeidermakt og desentralisering helt til 1938/39 da kommunistene og fascistene greide å knuse dem.»

Til dette svarer vi: Den kampen som folkefront-regjeringa med full støtte av kommunistene førte mot anarkistene, var en kamp *mot folk som svekket kampen mot hovedfienden*: Fascistene. I første omgang var dette en kamp om massenes tillit – og den kampen tapte anarkistene: De ble rene sabotører av den linja som hadde fått massenes oppslutning gjennom folkefronten.

De ble sabotører på den måten at de *med alle midler* ville hindre kommunistene i å ta ledelsen i en bred folkefront mot fascismen. De ble sabotører fordi de oppfordret folket til eventyrpolitikk. De undervurderte fiendens styrke og overvurderte folkets styrke på daværende tidspunkt. De oppfordret det spanske folket til å gripe makta i samfunnet gjennom en revolusjon, noe utviklingen i Spania ikke var moden for. Enhetsfrontens og også kommunistenes linje, var at folket først og fremst måtte beskytte seg mot det borgerlige fascistiske kuppet, ledet av Franco. Folket var ikke sterkt nok til å utkjempe en offensiv kamp om makta i samfunnet, det måtte framfor alt hindre fascistenes maktovertakelse og den undertrykkelsen det representerte. Til dette trengte arbeiderklassen mest mulig støtte fra småborgerskapet i byene og på landet, som utgjorde store arbeidende masser. Anarkistenes og trotskistenes utkjør splittet opp klassene med felles interesser. Deres strategi jagde også deler av det radikale borgerskapet, som faktisk

viste seg å være villig til å forsvare den borgerlige, demokratiske republikk mot fascismens framstøt, over i fascistenes armer.

Anarkistenes rolle i den spanske borgerkrigen var i virkeligheten alvorlige og blodige dolkestikk i ryggen på den spanske arbeiderklassen og hele det spanske arbeidende folket.

Anarkistenes og trotskistenes politikk var ikke bare feilaktig, den var direkte kontra-revolusjonær!

Derfor er ikke Selstads påstand om en allianse mellom kommunister og fascister mot anarkistene annet enn ønsketenkning oppe i hodet på en ensom syndikalist som forsøker å splitte de kreftene som i dag vinner framgang i kampen for revolusjonen i Norge.

BRA Å LESE TIL SPØRSMÅLET OM ANARKISMEN OG FOLKETS FRIGJØRINGSKAMP I NORGE:

Lenin: *»Hva må gjøres»*. Elanbøkene, 1970.

Lenin: *»Radikalismen, kommunismens barnesykdom»*. Elanbøkene, 1969.

Stalin: *»Anarkisme eller sosialisme»*. Forlaget Ny Dag, 1953.

»Streik. Et hefte om økonomisk og politisk kamp». Forlaget Oktober, 1971.

Dimitrov: *»Om enhetsfrontens og folkefrontens problemer»*. Forlaget Oktober, 1970.

»Materiale til spørsmålet om Stalin». Forlaget Oktober, 1971.

»Kominterns linje i Spania 1936–39». Forlaget Oktober, 1971.

»Det kapitalistiske boligproblemet», spesielt til spørsmålet om slumstormere og bolignød. Fåes på Arkitektthøyskolen i Oslo.

Folk som arbeider for sosialismen, eller som arbeider i folkefronter, enten det gjelder solidaritet med undertrykte folk eller EEC-motstanden, bør studere og diskutere den anarkistiske ideologien. I arbeiderklassens kamp opp gjennom årene har den gjort stor skade. F. eks. i Spania 1936–39 var de med på å forsøke å knuse enhetsfronten mot fascismen. Derfor tjente anarkistenes opptreden i Spania reaksjonen.

De har mål som vi kan enes om — et klasseløst samfunn fritt for utbytting og undertrykking. Likevel kan de ved sin strategi og taktikk komme til å tjene reaksjonen og borgerskapet. Alle som arbeider i fronter og bevegelser på et anti-kapitalistisk grunnlag bør derfor studere anarkismen.

